

ASA OSIGURANJE D.D. SARAJEVO

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA PERIOD KOJI JE ZAVRŠIO 31. DECEMBRA 2022. GODINE
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

S A D R Ź A J

	Strana
Odgovornost za finansijske izvještaje	3
Izvještaj nezavisnog revizora	4-7
Bilans uspjeha	8
Bilans stanja	9
Izvještaj o promjenama u kapitalu	10
Izvještaj o novčanim tokovima	11
Napomene uz finansijske izvještaje	12-58

ODGOVORNOST ZA FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Uprava je odgovorna da osigura da su finansijski izvještaji ASA osiguranja d.d. Sarajevo pripremljeni za svaku finansijsku godinu u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde, koji pružaju istinit i fer pregled stanja u Društvu, kao i njegove rezultate poslovanja za navedeni period.

Nakon provedbe odgovarajućeg istraživanja, Uprava opravdano očekuje da će Društvo u dogledno vrijeme raspolagati odgovarajućim resursima, te stoga i dalje usvaja načelo vremenske neograničenosti poslovanja pri sastavljanju finansijskih izvještaja.

Pri izradi finansijskih izvještaja, odgovornosti Uprave obuhvataju sljedeće:

- odabir i dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika;
- davanje opravdanih i razboritih prosudbi i procjena;
- postupanje u skladu s važećim računovodstvenim standardima, uz objavu i obrazloženje svih materijalno značajnih odstupanja u finansijskim izvještajima;
- sastavljanje finansijskih izvještaja pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, osim ako pretpostavka da će Društvo nastaviti poslovanje nije primjerena.

Uprava je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija, koje u svakom trenutku s opravdanom tačnošću prikazuju finansijski položaj Društva. Također, Uprava je dužna pobrinuti se da finansijski izvještaji budu u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine. Pored toga, Uprava je odgovorna za čuvanje imovine Društva, te za poduzimanje opravdanih koraka za sprječavanje i otkrivanje prevare i drugih nepravilnosti.

Odobrio i potpisao u ime Uprave

Adnan Hodžić, direktor

Arnes Hadžiosmanović, izvršni direktor

ASA Osiguranje d.d. Sarajevo
Trg međunarodnog prijateljstva 25
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 25. april 2023. godine

Upravi i vlasniku ASA OSIGURANJE D.D. Sarajevo

Izveštaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja ASA Osiguranje d.d. Sarajevo (u daljnjem tekstu "Društvo"), koji se sastoje od bilansa stanja na dan 31. decembra 2022. godine, bilansa uspjeha, izvještaja o promjenama u kapitalu i novčanim tokovima za period koji je završio na taj dan, te sažetka značajnih računovodstvenih politika i drugih objašnjavajućih informacija.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji prikazuju istinito i fer, u svim značajnim odrednicama, finansijski položaj Društva na dan 31. decembra 2022. godine i njegovu finansijsku uspješnost te, njegove novčane tokove za godinu koja je tada završila i sastavljeni su u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Osnova za mišljenje

Obavili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim revizorskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u paragrafu o revizorovim odgovornostima za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo od Društva u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovode Odbora za međunarodne standarde etike za računovode (IESBA) i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom. Uvjereni smo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dostatni i primjereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našoj profesionalnoj prosudbi, od najveće važnosti za našu reviziju finansijskih izvještaja tekućeg perioda i uključuju prepoznate najznačajnije rizike značajnog pogrešnog prikazivanja uslijed pogreške ili prijevare s najvećim učinkom na našu strategiju revizije, raspored raspoloživih naših resursa i utrošak vremena angažiranog revizijskog tima. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije godišnjih finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Utvdili smo da su niže navedena pitanja ključna revizijska pitanje koja treba objaviti u našem Izvještaju neovisnog revizora.

Vrednovanje tehničkih rezervi	
<p>Na dan 31. decembra 2022. godine, rezerve su iznosile 38.172 hiljada KM, što predstavlja 76% ukupnih obaveza Društva. Molimo pogledati Napomenu 2. <i>Pregled temeljnih računovodstvenih politika</i>, Napomenu 4. <i>Ključne računovodstvene procjene i izvori procjene neizvjesnosti</i>, Napomenu 6 <i>Osnovne pretpostavke koje imaju najveći uticaj na priznatu imovinu, obaveze, prihode i rashode iz poslova osiguranja</i> i Napomenu 7. <i>Odredbe i uslovi ugovora o osiguranju koji imaju značajan uticaj na iznos i vrijeme budućih novčanih tokova</i>.</p>	
Ključno revizijsko pitanje	Kako smo adresirali ključno revizijsko pitanje
<p>Rezerve iz ugovora o osiguranju predstavljaju pojedinačno najznačajniju obavezu Društva u izvještaju o finansijskom položaju. Tehničke rezerve Društva, koje uključuju rezerve za prenosnu premiju, rezerve za prijavljene a neisplaćene štete, rezerve za nastale a neprijavljene štete i rezerve za bonuse i popuste odražavaju neizvjesnost koja je sastavni dio industrije osiguranja.</p> <p>Vrednovanje tehničkih rezervi uključuje značajan prosudbu u pogledu neizvjesnih budućih ishoda i kompleksne matematičke i statističke izračune.</p> <p>Kod rezerva za prijavljene, a neisplaćene štete, Odjel šteta određuje iznos rezerve nakon obrade svih dostupnih informacija. Podaci o štetama se agregiraju i promatraju na skupnoj razini kako bi se odredio ukupan iznos gubitaka koji će nastati za sve police po vrsti osiguranja. Modeli rezervi šteta uzimaju u obzir iskustvo, razvoj šteta, tržišne uvjete, kao i pretpostavke koje su osjetljive na pravne, ekonomske i razne druge faktore nesigurnosti kako bi se procijenili gubici. Rezerva za neistekle rizike se računa uzimajući u obzir knjižene premije, prirodu rizika i općeprihvaćene metode vrednovanja.</p> <p>Uprava provjerava štete i premije, ulazne pretpostavke za modele i odgovorni su za imenovanje ovlaštenog neovisnog aktuara koji ima zadatak pregledati procijenjene rezerve kako bi se osiguralo da su adekvatne.</p> <p>Usredotočili smo se na ovo područje temeljem značajnosti rezervi osiguranja i stepena procjene vezano uz ključne procjene i pretpostavke.</p>	<p>Revizijski postupci</p> <p>Koristili smo rad ovlaštenog neovisnog aktuara u obavljanju naših revizijskih postupaka koji su, između ostalog, uključivali:</p> <ul style="list-style-type: none"> • procjenu aktuarskih prosudbi korištenih u modelima, kao i usklađenosti metodologija primijenjenih od strane Društva pri izračunu rezervi u skladu s relevantnim regulatornim i izvještajnim zahtjevima, • procjenu dosljednosti primjene metodologije tokom izvještajnog perioda u usporedbi s prethodnim godinama; • provjeru ulaznih podataka za izračun tehničkih rezervi kao i modela u smislu ispravnosti i potpunosti izračuna rezerve; • analizu i kritičko preispitivanje kalkulacija rezervi koje su najviše podložne neizvjesnosti i koje su najveće po iznosima; • potvrdu valjanosti testiranja adekvatnosti obaveza od strane Uprave koja je ključni test koji se provodi radi provjere da li su obveze adekvatne u usporedbi s budućim ugovornim obavezama; <p>Nadalje, proveli smo pregled informacija objavljenih u finansijskim izvještajima Društva da bismo ocijenili njihovu dostatnost u smislu razumljivosti same transakcije korisnicima finansijskih izvještaja.</p>

Ostale informacije

Uprava je odgovorna za ostale informacije. U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, ostale informacije sadrže Izvještaj o poslovanju i pravila korporativnog upravljanja. Naše mišljenje o finansijskim izvještajima ne obuhvata ostale informacije i mi ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima.

U vezi s našom revizijom finansijskih izvještaja, naša je odgovornost pročitati ostale informacije i, u provođenju toga, razmotriti jesu li ostale informacije značajno proturječne finansijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenih u reviziji ili se drugačije čini da su značajno pogrešno prikazane. Ako, temeljeno na poslu kojeg smo obavili, zaključimo da postoji značajni pogrešni prikaz tih ostalih informacija, od nas se zahtijeva da izvijestimo tu činjenicu. U tom smislu mi nemamo nešto za izvijestiti.

Isticanje pitanja

Finansijske izvještaje Društva za godinu koja je završila 31. decembra 2021. godine je revidirao drugi revizor, koji je 30. aprila 2022. godine izrazio nemodifikovano mišljenje na te izvještaje.

Ostala pitanja

Srećemo pažnju na Napomenu 43 - Događaji nakon datuma izvještaja o finansijskom položaju, u kojem su prezentirane činjenice u vezi sa migracijom podataka na datum statusne promjene. Naime, društvo je do datuma revizije, odnosno ovog izvještaja iniciralo aktivnosti u vezi sa verifikacijom, odnosno revizijom migracije, međutim izvještaj o konačnoj ocjeni migracije još uvijek nije finaliziran, te potencijalno postoji mogućnost da su određene bilansne pozicije neadekvatno prenesene u IT sistem ishodišnog Društva. Naše mišljenje na 31. decembra 2022. godine nije kvalifikovano u ovom segmentu.

Značajna neizvjesnost u vezi sa vremenski neograničenim poslovanjem

Uprava nije utvrdila postojanje materijalno značajne neizvjesnosti koja može dovesti u pitanje vremensku neograničenost poslovanja Društva. Na osnovu naše revizije finansijskih izvještaja, također nismo utvrdili postojanje takve materijalno značajne neizvjesnosti. Međutim, ni Uprava ni revizor ne mogu garantovati vremensku neograničenost poslovanja Društva.

Odgovornosti Uprave i onih koji su zaduženi za upravljanje za finansijske izvještaje

Uprava Društva je odgovorna za sastavljanje finansijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za one interne kontrole za koje Uprava Društva odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja godišnjih finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja, Uprava Društva je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezana s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava Društva ili namjerava likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini. Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovilo Društvo.

Revizorove odgovornosti za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške i izdati revizorski izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji.

Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu sa MRevS-ima, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizorske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizorske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključivati tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilazanje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizorske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o djelotvornosti internih kontrola Društva;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava;
- zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava, bazirano na prikupljenim revizorskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnosti Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtjeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na

- revizorskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Društvo prekine s vremenski neograničenim poslovanjem;
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Dužni smo komunicirati sa onima koji su zaduženi za upravljanje u pogledu, između ostalog, planiranog obima i datuma revizije, te u pogledu značajnih nalaza revizije, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koji se identifikuju tokom naše revizije.

Mi također dajemo izjavu onima koji su zaduženi za upravljanje da smo postupili u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima u vezi s neovisnošću i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utječu na našu neovisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o povezanim zaštitama.

Između pitanja o kojima se komunicira s onima koji su zaduženi za upravljanje, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem izvještaju nezavisnog revizora, osim ako zakon ili regulativa sprječava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u iznimno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba komunicirati u našem izvještaju nezavisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice njihove objave nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog saopštavanja.

Angažovani ovlašteni revizor odgovoran za ovaj izvještaj nezavisnog revizora je Maja Hafizović.

Sarajevo, 25. april 2023. godine

BDO BH d.o.o. Sarajevo
Fra Anđela Zvizdovića broj 1
71000 Sarajevo

Lejla Kaknjo, izvršni direktor

BDO
BDO BH d.o.o.
Sarajevo
Društvo za reviziju

Maja Hafizović, direktor i
ovlašteni revizor

	Napomena	2022.	2021.
Zarađene premije od osiguranja, neto	8	36.016	32.318
<i>Zaračunata bruto premija</i>		51.648	46.256
<i>Premija predata u reosiguranje/suosiguranje</i>		(13.502)	(11.623)
<i>Promjena rezervi prenosnih premija</i>		(2.130)	(2.315)
Prihodi od ulaganja	9	70	139
Prihodi od provizija i naknada	10	2.430	2.161
Ostali osiguravateljno-tehnički prihod, neto od reosiguranja	11	270	190
Ostali prihodi	12	5.182	1.974
Izdaci za osigurane slučajeve, neto	13	(19.216)	(15.887)
<i>Izdaci za štete, bruto</i>		(28.643)	(22.402)
<i>Izdaci za štete, udio reosiguranja</i>		9.427	6.515
Promjene ostalih tehničkih rezervacija, neto		(940)	(729)
Rashodi od ulaganja	14	(67)	(104)
Troškovi pribave	15	(6.173)	(3.815)
Opći administrativni troškovi	16	(13.417)	(11.614)
Ostali tehnički troškovi	17	(1.577)	(1.276)
Finansijski prihodi		334	347
Finansijski rashodi		(38)	(23)
Dobit prije oporezivanja		2.874	3.681
Porez na dobit	18	(287)	(369)
Neto dobit		2.587	3.312
Ostala sveobuhvatna dobit		-	-
Ukupna sveobuhvatna dobit		2.587	3.312
Osnovni i razrjeđeni dobitak po dionici u KM		43,1	55,2

Napomene u nastavku čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

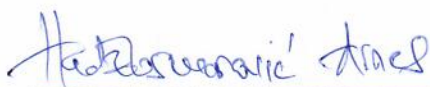
	Napomena	31.12.2022.	31.12.2021.
IMOVINA			
Nematerijalna imovina	19	897	590
Materijalna imovina	20	6.107	2.826
Imovina s pravom korištenja	21	392	441
Ulaganja u nekretnine	22	19.952	15.596
Ostala dugoročna potraživanja	23	41	189
Ulaganja u povezana lica	24	2	2
Ulaganja u pridružena lica	25	650	-
Potraživanja za depozite i date zajmove	26	12.058	13.119
Finansijska imovina priznata po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	27	1.036	1.095
Finansijska imovina po amortiziranom trošku	28	1.644	1.744
Udio reosiguranja u tehničkim rezervama	29	6.880	4.805
Razgraničeni troškovi pribave	30	4.704	4.066
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	31	8.971	6.578
Unaprijed plaćeni troškovi	32	5.482	4.692
Novac u banci i blagajni	33	368	1.973
UKUPNO IMOVINA		69.184	57.716
KAPITAL I OBAVEZE			
Kapital i reserve			
Dionički kapital	34	11.040	5.280
Zakonske reserve	35	1.320	7.080
Zadržana dobit		6.464	5.391
Ukupno kapital i reserve		18.824	17.751
Obaveze			
Tehničke reserve	36	38.172	32.077
Obaveze po najmovima	37	401	70
Rezervisanja	38	172	126
Ostale obaveze	39	11.615	7.692
UKUPNO OBAVEZE		50.360	39.965
UKUPNO KAPITAL I OBAVEZE		69.184	57.716

Napomene u nastavku čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Potpisali za i u ime Društva dana 25. aprila 2023. godine:

Adnan Hodžić, direktor

Arnes Hadžiosmanović, izvršni direktor

	Dionički kapital	Zakonske rezerve	Zadržana dobit	Ukupno
Stanje na dan 31. decembar 2020.	5.280	836	7.190	13.306
Rezultat tekuće godine	-	-	3.312	3.312
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	-
Ukupna sveobuhvatna dobit	-	-	3.312	3.312
Raspored rezultata na zakonske rezerve	-	6.244	(6.244)	-
Stanje na dan 31. decembar 2021.	5.280	7.080	4.258	16.618
<i>Efekti promjene računovodstvene politike</i>	-	-	1.133	1.133
Ponovo iskazano stanje 31. decembar 2021.	5.280	7.080	5.391	17.751
Rezultat tekućeg perioda	-	-	2.587	2.587
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	-
Ukupna sveobuhvatna dobit	-	-	2.587	2.587
Prenos zakonskih rezervi na dionički kapital - dokapitalizacija	5.760	(5.760)	-	-
Usklađenje obaveze poreza na dobit	-	-	(14)	(14)
Isplata dividend	-	-	(1.500)	(1.500)
Stanje na dan 31. decembar 2022.	11.040	1.320	6.464	18.824

Napomene u nastavku čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

	2022.	2021.
Novčani tok iz poslovnih aktivnosti		
Dobit prije oporezivanja	2.874	3.681
Usklađenje za:		
Amortizacija	681	703
Priznata rezervisanja za troškove zaposlenih	50	50
Otpis ostalih potraživanja i potraživanja za zajmove	84	-
Gubici od svođenja finansijske imovine na fer vrijednost	64	84
Dobici od svođenja investicijskih nekretnina na fer vrijednost	(3.376)	-
Dobici od prodaje materijalne imovine	(11)	(10)
Prihodi od kamate priznati u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	(333)	(347)
Rashodi od kamate priznati u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	38	23
Usklađenje kapitala	131	-
Korekcija imovine sa pravom korištenja	(642)	-
Novčani tok iz poslovnih aktivnosti prije promjena u obrtnom kapitalu	(440)	4.184
Povećanje potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	(2.666)	(3.326)
Smanjenje ostalih dugoročnih potraživanja	148	41
Povećanje ostalih obaveza	4.090	2.092
Povećanje udjela u reosiguranja u tehničkim rezervama	(2.075)	(671)
Smanjenje/(povećanje) potraživanja za depozite i date zajmove	1.006	(2.828)
Promjena razgraničenih troškova pribave	(638)	(1.230)
Promjena prenosnih premija	2.694	3.144
Promjena rezervi za štete	1.508	(433)
Promjena rezervi za bonuse	226	497
Promjene rezervi za neistekle rizike	213	-
Promjena rezervi za prijavljene, a neizmirene štete	1.454	1.085
Smanjenje rezervisanja - isplata zaposlenim	(4)	-
Prodaja/(nabavka) finansijske imovine raspoložive za prodaju, neto	100	(519)
Novac iz poslovnih aktivnosti	5.616	2.036
Plaćeni porez na dobit	(453)	(441)
Plaćena kamata	(38)	-
Neto gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti	5.125	1.595
Nabavka materijalne i nematerijalne imovine	(5.408)	(3.415)
(Prodaja)/kupovina finansijske imovine kroz bilans uspjeha, neto	(5)	104
(Povećanje)/smanjenje ulaganja u pridruženo društvo	(650)	530
Priliv od prodaje materijalne imovine	123	-
Naplaćene kamate	379	344
Neto novac korišten u ulagačkim aktivnosti	(5.561)	(2.437)
Isplata dividend	(1.500)	-
Povećanje obaveze po najmovima	331	-
Neto novac korišten u finansijskim aktivnostima	(1.169)	-
Neto smanjenje novca i novčanih ekvivalenata	(1.605)	(842)
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	1.973	2.815
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	368	1.973

Napomene u nastavku čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

1. OPŠTI PODACI

ASA Osiguranje d.d. Sarajevo ("Društvo") je registrovano u oktobru 2007. godine kao dioničko društvo. Registrovana adresa društva je: Trg Međunarodnog prijateljstva br. 25, Sarajevo. Društvo ima registrovano 13 glavnih poslovnica: Sarajevo, Bihać, Zenica, Tuzla, Goražde, Mostar, Travnik, Banja Luka, Doboj, Prijedor, Bijeljina, Istočno Sarajevo i Brčko.

Na osnovu odluke Skupštine dioničara broj 5/23/UD/5/R1/5 od 16. januara 2023. godine o statusnoj promjeni pripajanja Central osiguranja d.d. Asa osiguranju d.d. Sarajevo, u Registru privrednih društava Općinskog suda u Sarajevu izvršen je upis nove statusne promjene - pripajanje Central osiguranja d.d. Asa osiguranju d.d. Sarajevo Rješenjem br. 065-0-Reg-23-000278.

Osnovna djelatnost Društva je obavljanje poslova neživotnog osiguranja. Većinski vlasnik Društva je ASA Finance d.d. Sarajevo sa učešćem u kapitalu od 88,03%, dok 11,97% učešća u kapitalu pripada Bosna RE d.d. Sarajevo.

Na dan 31. decembra 2022. godine, Društvo je imalo 254 zaposlenika (31. decembar 2021.: 228).

Uprava

Adnan Hodžić	Direktor od 15. marta 2021. godine
Feda Morankić	Direktor do 15. marta 2021. godine
Arnes Hadžiosmanović	Izvršni direktor od 11. februara 2021. godine
Adnan Hodžić	Izvršni direktor do 11. februara 2021. godine

Nadzorni odbor

Mensur Šaćirović	Predsjednik od 6. aprila 2022. godine
Almir Jazvin	Predsjednik do 6. aprila 2022. godine
Šukrija Huseinović	Član
Amela Redžebašić	Član

Odbor za reviziju

Bakir Pilav	Predsjednik
Nihad Čivgin	Član
Adis Imširović	Član

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Izjava o usklađenosti

Finansijski izvještaji pripremljeni su u skladu sa zakonskim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine, te ostalom zakonskom i podzakonskom regulativom koja reguliše sektor osiguranja.

Zakonski okvir finansijskog izvještavanja uključuje Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH („Službene novine FBiH“, 15/21) i računovodstvene standarde koji se primjenjuju u FBiH, a koji su objavljeni od strane Saveza računovođa, revizora i finansijskih radnika u FBiH (na osnovu ovlaštenja Komisije za računovodstvo i reviziju BiH, broj 5/07) i koji su primjenljivi za finansijske izvještaje za period koji je završio 31. decembra 2022. godine.

Iako se baziraju na Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“), zakonski računovodstveni propisi, u skladu sa kojima su pripremljeni ovi finansijski izvještaji, u određenim se važnim aspektima razlikuju od MSFI. U skladu s istim, ovi finansijski izvještaji su pripremljeni u skladu sa zakonskim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine i regulatornim zahtjevima Agencije za nadzor osiguranja FBiH nisu ekvivalentni i ne predstavljaju finansijske izvještaje pripremljene u skladu s MSFI.

Nadalje, Savez računovođa, revizora i finansijskih djelatnika FBiH je dana 19. septembra 2022. godine donio Odluku o primjeni MSFI 17 - Ugovori o osiguranju, kojom je određeno da će se isti primjenjivati na godišnja obračunska razdoblja koja počinju 1. januara 2026. godine ili kasnije, uz mogućnost ranije primjene, u slučajevima kada se primjenjuje i MSFI 9 - Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje.

Pored značajnih razlika u pogledu zahtijevanih objava, posebno u slučaju MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Objave“, važnije razlike koje se odnose na priznavanje i mjerenje između MSFI i računovodstvenih pravila i propisa Agencije navodimo u nastavku:

- Društvo obračunava umanjene vrijednosti potraživanja u skladu sa propisima Agencije za nadzor osiguranja FBiH. Navedena računovodstvena politika može rezultirati značajnim razlikama u odnosu na vrednovanje ispravki vrijednosti i rezervisanja za procijenjenu nenaplativost potraživanja po premijama prema zahtjevima MRS 39 Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje.

Tamo gdje se računovodstvene politike podudaraju s računovodstvenim načelima MSFI, u opisu računovodstvenih politika Društva može se pozivati na određene Standarde.

Ovi finansijski izvještaji odobreni su za izdavanje od strane Uprave 23. februara 2023. godine.

Osnova prezentiranja

Ovi finansijski izvještaji pripremljeni su po načelu historijskog troška ili amortizovanog troška umanjenog za odgovarajuće umanjene vrijednosti, tamo gdje je prikladno, osim za finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju, finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i investicijske nekretnine koje se vode po fer vrijednosti.

U skladu sa Odlukom Uprave, Društvo je na dan 1. januara 2023. godine promijenilo računovodstvenu politiku vrednovanja investicijskih nekretnina. Kumulativni efekti promjene računovodstvene politike priznati su za godinu koja je završila 31. decembra 2022., na način da su uvećana stanja akumulirane dobiti, odnosno investicijskih nekretnina.

Funkcionalna i prezentacijska valuta

Finansijski izvještaji iskazani su u valuti primarnog ekonomskog okruženja u kojem Društvo posluje („funkcionalna valuta“), konvertibilnim markama (KM), a iznosi su zaokruženi na najbližu hiljadu, osim ako drugačije nije navedeno. Konvertibilna marka je fiksno vezana za euro (1 EUR = 1,95583 KM).

Sastavljanje finansijskih izvještaja u skladu sa zakonskim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine zahtijeva od Uprave korištenje prosudbi, procjena i pretpostavki koje utječu na primjenu računovodstvenih politika, te objavljene iznose imovine, obaveza, prihoda i rashoda. Stvarni rezultati mogu biti različiti od tih procjena.

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

Procjene i pretpostavke

Procjene i povezane pretpostavke redovno se pregledaju. Promjene računovodstvenih procjena priznaju se u periodu u kojem su procjene promijenjene, te eventualno budućim periodima, ako utiču i na njih.

Informacije o područjima sa značajnom neizvjesnošću u procjenama i kritičnim prosudbama u primjeni računovodstvenih politika, koje imaju najznačajniji utjecaj na iznose objavljene u ovim finansijskim izvještajima objavljene su u Napomeni 4.

Vremenska neograničenost poslovanja

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa vremenskom neograničenosti poslovanja, koja podrazumijeva da će Društvo nastaviti da posluje u neograničenom periodu u predvidivoj budućnosti. Društvo je za 2022. godinu ostvarilo dobit u iznosu od 2.587 hiljada KM te je ispunjavalo propisane kapitalne zahtjeve. Shodno tome, uprava Društva smatra da je prikladno pripremiti ove finansijske izvještaje na pretpostavci neograničenog poslovanja.

Ulaganja u zavisna društva

Zavisno društvo je subjekt pod kontrolom Društva. Kontrola je prisutna ako Društvo prima, ili ima pravo na, varijabilne povrate po osnovu involviranja kod subjekta i ima sposobnost da utiče na te povrate kroz svoju moć nad subjektom. Ulaganja u zavisna društva su iskazana po trošku sticanja, te se ispravljaju za svako eventualno umanjene vrijednosti pojedinačnog ulaganja.

Strane valute

Transakcije u stranim valutama preračunavaju se u funkcionalnu valutu po kursu važećem na dan transakcije. Monetarna imovina i obaveze denominirane u stranim valutama se preračunavaju u funkcionalnu valutu prema kursu važećem na datum izvještavanja. Dobici i gubici nastali po osnovu kursnih razlika monetarnih stavki predstavljaju razliku između amortizovanog troška u funkcionalnoj valuti na početku perioda, usklađenog za efektivnu kamatu i plaćanja tokom perioda, i amortizovanog troška u stranoj valuti preračunatog prema važećem kursu na kraju perioda. Nemonetarna imovina i obaveze denominirane u stranoj valuti koje se mjere po fer vrijednosti preračunavaju se u funkcionalnu valutu prema važećem kursu na datum kada je njihova fer vrijednost utvrđena. Kursne razlike proizašle iz preračunavanja priznaju se u dobiti ili gubitku. Promjene fer vrijednosti monetarne finansijske imovine denominirane ili vezane uz stranu valutu klasificirane kao raspoložive za prodaju raščlanjuju se na kursne razlike proizašle iz amortizovanog troška vrijednosnog papira i druge promjene knjigovodstvene vrijednosti vrijednosnog papira. Kursne razlike priznaju se u dobiti ili gubitku kao dobiti i gubici od kursnih razlika nastalih kod revalorizacije monetarne imovine i obaveza i prikazuju unutar finansijskih prihoda ili troškova. Kursne razlike od svođenja na fer vrijednost nemonetarne finansijske imovine denominirane u ili vezane uz strane valute, klasificirane kao imovina raspoloživa za prodaju, priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, zajedno s drugim pripadajućim promjenama u fer vrijednosti. Najznačajnija valuta u kojoj Društvo drži svoju imovinu i obaveze je KM.

Odgodeni troškovi pribave

Troškovi pribave uključuju sve troškove nastale direktno i indirektno u vezi sa zaključivanjem ugovora o osiguranju. Odgođeni troškovi pribave odnose se na provizije koje su plaćene agentima tokom finansijske godine, ali koji se odnose na iduću finansijsku godinu, te plate radnika zaposlenih u pribavi kao srazmjeran dio plata ostalih zaposlenika proporcionalan njihovom vremenu provedenom na poslovima pribave. Opšti troškovi prodaje i opšti troškovi pojedinih skupina osiguranja se ne razgraničavaju. Obračun razgraničenih troškova pribave po vrstama neživotnih osiguranja po pravilima Uputstva o vrednovanju bilansnih i vanbilansnih pozicija vrši se na osnovu:

- učešća neposrednih troškova pribave u ukupnim režijskim troškovima koji uključuju administrativne troškove, finansijske i ostale rashode i troškove pribave osiguranja,
- obračunatog dozvoljenog režijskog dodatka (maksimalna stopa režijskog dodatka po vrstama osiguranja propisana pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka društva primijenjena na bruto prenosnu premiju).

Metodologija obračuna razgraničenih troškova pribave definisana je Uputstvom o vrednovanju bilansnih i vanbilansnih pozicija (Sl. Novine F BiH 2/18 i 95/19) koje propisuje Agencija za nadzor osiguranja FBiH.

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina koja ima konačan vijek upotrebe, iskazuje se po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjenja vrijednosti. Amortizacija dugotrajne nematerijalne imovine se vrši kroz procijenjeni vijek upotrebe pojedinog sredstva primjenom linearne metode. Period amortizacije za nematerijalnu imovinu (softver) je 6 (šest) godina.

Korisni vijek upotrebe provjerava se i koriguje, ukoliko je potrebno, na svaki datum izvještavanja. Dobici i gubici kod otuđenja utvrđuju se upoređujući ostvarenu prodajnu cijenu i neto knjigovodstvenu vrijednost imovine te se uključuju u izvještaj o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Zgrade i oprema

Zgrade i oprema iskazani su po trošku nabavke umanjenom za ispravak vrijednosti. Amortizacija te imovine se vrši kroz procijenjeni vijek upotrebe pojedinog sredstva primjenom linearne metode. Za otpis materijalnih sredstava primjenjuju se stope utvrđene od strane Uprave prilikom nabavke. Period amortizacije, po stopama od 1,3% do 15%, primjenjuje se kako slijedi:

	2022.	2021.
Oprema, uređaji i instalacije	7 do 13 godina	7 do 13 godina
Transportna sredstva	7 godina	7 godina

Metoda amortizacije te procijenjeni korisni vijek upotrebe se preispituju, i ukoliko je potrebno prepravljaju, na svaki datum izvještavanja.

Knjigovodstvena vrijednost imovine odmah se smanjuje do nadoknadivog iznosa ako je knjigovodstvena vrijednost veća od procijenjenog nadoknadivog iznosa. Dobici i gubici nastali otuđenjem ili rashodovanjem određenog sredstva utvrđuju se upoređujući prodajnu cijenu i knjigovodstvenu vrijednost imovine, te se uključuju u izvještaj o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Troškovi zamjene većih dijelova dugotrajne materijalne imovine Društva, koji povećavaju njen kapacitet ili značajno produžuju korisni vijek upotrebe, kapitaliziraju se. Troškovi održavanja, popravke ili djelimične zamjene terete direktno račun troška.

Investicione nekretnine

Investicione nekretnine su materijalna imovina koja se dugoročno drži s namjerom ostvarivanja zarade od najamnine i/ili porasta tržišne vrijednosti, ne koristi se u svrhu pružanja usluga ili druge administrativne svrhe.

Investicione nekretnine se u početku iskazuju po nabavnoj vrijednosti, tj. trošku nabavke koji obuhvata kupovnu cijenu i sve povezane zavisne troškove, odnosno ako je izvršeno ulaganja u nekretnine u vlastitoj režiji, nabavna cijena je cijena na dan završetka izgradnje ili kapitalnog naknadnog izdatka. Naknadno vrednovanje, u skladu sa izmjenjenom računovodstvenom politikom jeste po fer procijenjenoj vrijednosti.

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

a) Finansijski instrumenti

Klasifikacija i priznavanje

Društvo raspoređuje svoje finansijske instrumente u sljedeće kategorije: finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, finansijska imovina raspoloživa za prodaju, krediti i potraživanja i ostale finansijske obaveze. Klasifikacija ovisi o namjeri s kojom su finansijska imovina i obaveze stečeni. Uprava određuje klasifikaciju finansijske imovine i finansijskih obaveza prilikom početnog priznavanja i ukoliko je prikladno, ponovo procjenjuje na svaki datum izvještavanja.

Kredit i potraživanja

Kredit i potraživanja su nederivativna finansijska imovina koja ima fiksna ili odrediva plaćanja te koja ne kotira na aktivnom tržištu. Kredit i potraživanja nastaju kada Društvo odobrava novčana sredstva komitentima bez namjere trgovanja s tim potraživanjima, te uključuje kredite klijentima kod banaka i drugih institucija.

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Finansijski instrument se raspoređuje u ovu kategoriju isključivo ukoliko je nastao ili stečen radi prodaje ili kupovine u kratkom roku, u svrhu kratkoročnog sticanja profita ili raspoređivanjem od strane Uprave u ovu kategoriju kod inicijalnog priznavanja.

Društvo raspoređuje finansijsku imovinu u kategoriju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha kada:

- se imovinom upravlja, procjenjuje se i o njoj interno izvještava po fer vrijednosti;
- klasifikacija uklanja ili znatno umanjuje računovodstvenu neusklađenost koja bi inače nastala; ili
- imovina sadrži ugrađene derivative, koji znatno utječu na novčane tokove koji bi inače proizašli iz ugovora.

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha uključuje vlasničke vrijednosne papire.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju obuhvaća nederivativnu finansijsku imovinu koja se klasificira kao raspoloživa za prodaju ili koja nije klasificirana u neku drugu kategoriju. Finansijska imovina klasificirana kao raspoloživa za prodaju se namjerava držati neodređeno vrijeme, ali može biti prodana kao odgovor na potrebe za likvidnošću ili promjenu u kamatnim stopama, promjenu u tečajevima ili cijenama vlasničkih vrijednosnica.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju uključuje dužničke i vlasničke vrijednosnice.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju se početno vrednuje po fer vrijednosti uvećanoj za transakcijske troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci ili izdavanju finansijske imovine. Nakon inicijalnog vrednovanja sva finansijska imovina raspoloživa za prodaju iskazuje se po fer vrijednosti. Izuzetno, vlasničke vrijednosnice koje nemaju cijenu na aktivnom tržištu odnosno čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti vrednuju se po trošku stjecanja, umanjenom za eventualna umanjena vrijednosti.

Dobit i gubitak koji nastaju zbog promjena u fer vrijednosti se priznaju kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sa izuzetkom gubitaka po umanjenju vrijednosti, kamata obračunatih po metodu efektivne kamatne stope, i dobiti i gubitaka po osnovu tečajnih razlika na monetarnim sredstvima, koji se priznaju kao direktna dobit ili gubitak. U slučaju otpisa sredstva ili kad je sredstvo pretrpjelo umanjenje vrijednosti, kumulativna dobit ili gubitak koja je prethodno bila priznata kao revalorizacijska rezerva uključuje se u izvještaj o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti razdoblja.

Dividende po vlasničkim instrumentima klasificiranim kao "raspoloživi za prodaju" se priznaju kao dobit u momentu isplate dividende. Fer vrijednost finansijskih sredstava "raspoloživih za prodaju", denominiranih u stranoj valuti se određuje u toj valuti i preračunava se po važećem kursu na datum izvještavanja.

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

a) Finansijski instrumenti (nastavak)

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju (nastavak)

Promjene fer vrijednosti nemonetarne finansijske imovine priznaju se kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Promjena u fer vrijednosti koja se može pripisati promjenama kursa priznaje se kao dobit ili gubitak, osim za nemonetarnu imovinu koja se priznaje kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, dok se ostale promjene priznaju kao promjene u kapitalu kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Početno i naknadno mjerenje

Finansijska imovina i obaveze početno se priznaju po fer vrijednosti uvećanoj, u slučaju finansijske imovine i finansijskih obaveza koje nisu po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, za transakcijske troškove koji se direktno povezuju sa sticanjem ili izdavanjem finansijske imovine ili finansijske obaveze.

Nakon početnog priznavanja, Društvo vrednuje finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka i finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju po njihovoj fer vrijednosti, bez uvećanja za troškove pribave. Vlasničke hartije od vrijednosti, klasifikovane kao raspoložive za prodaju koje nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi, vrednuju se po trošku sticanja umanjenom za umanjenje vrijednosti.

Zajmovi i potraživanja se vrednuju po amortizovanom trošku umanjenom za umanjenja vrijednosti. Finansijske obaveze koje se ne raspoređuju u grupu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha vrednuju se po amortizovanom trošku. Premije i diskonti, uključujući početne transakcijske troškove, uključuju se u knjigovodstveni iznos pripadajućeg instrumenta te amortizuju koristeći efektivnu kamatnu stopu tog instrumenta.

Dobici i gubici

Dobici i gubici proizašli od promjene fer vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka priznaju se kroz dobit ili gubitak.

Dobici i gubici proizašli od promjene fer vrijednosti imovine raspoložive za prodaju priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Gubici od umanjenja vrijednosti, dobit i gubitak od kursnih razlika, prihod od kamata te amortizacija premije ili diskonta uz primjenu metode efektivne kamatne stope, za monetarnu imovinu raspoloživu za prodaju, priznaju se kroz dobit ili gubitak. Prihod od dividendi priznaje se kroz dobit ili gubitak. U trenutku prodaje ili drugačijeg prestanka priznavanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, svi kumulativni dobici ili gubici u kapitalu prenose se u dobit ili gubitak.

Dobici i gubici od finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanom trošku mogu, takođe, nastati prilikom prestanka priznavanja ili umanjenja vrijednosti finansijskog instrumenta i priznaju se u dobiti ili gubitku.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Društvo provjerava na svaki datum izvještavanja postoje li objektivni dokazi za umanjenje vrijednosti finansijske imovine koja nije klasificirana kao finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine se provodi ukoliko postoji objektivni dokaz da je nastupio događaj koji uzrokuje umanjenje vrijednosti nakon početnog priznavanja imovine, te navedeni događaj koji uzrokuje umanjenje vrijednosti ima utjecaj na buduće novčane tokove od imovine, koji se može pouzdano procijeniti.

Društvo uzima u obzir dokaz o umanjenju vrijednosti po pojedinačnu imovinu i na ukupnom nivou. Sva pojedinačno značajna finansijska imovina provjerava se zbog umanjenja vrijednosti na pojedinačnoj osnovi. Sva pojedinačno značajna finansijska imovina za koju nije priznato umanjenje vrijednosti uključuje se u osnovicu za provjeru umanjenja vrijednosti na grupnoj osnovi zbog umanjenja koje je nastalo, ali nije još prepoznato. Imovina koja nije pojedinačno značajna se provjerava na grupnoj osnovi za umanjenje vrijednosti, grupišući finansijsku imovinu (koja se vodi po amortizovanom trošku) na osnovi sličnih obilježja rizika.

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

a) Finansijski instrumenti (nastavak)

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (nastavak)

Objektivni dokaz umanjenja vrijednosti finansijske imovine uključuje nepodmirenje obaveza ili kašnjenje dužnika, restrukturiranje kredita ili avansa od strane Društva prema uslovima koje Društvo inače ne bi razmatralo, indikacije da će dužnik ili izdavatelj ući u stečajni postupak ili ostale dostupne podatke vezane za grupu imovine, kao što su nepovoljne promjene u platnom položaju dužnika ili izdavatelja unutar te skupine ili ekonomski uslovi koji su povezani s nepodmirenjima obaveza unutar te grupe.

Ukoliko naknadni događaj rezultira smanjenjem iznosa gubitka od umanjenja vrijednosti, prethodno priznati gubitak se prikazuje kroz bilans uspjeha i ostalu sveobuhvatnu dobit.

Prestanak priznavanja finansijske imovine

Društvo prestaje priznavati finansijsku imovinu (u cjelosti ili djelimično) kada isteknu prava na primitke gotovinskih tokova od finansijskog instrumenta ili kada izgubi kontrolu nad ugovornim pravima nad tom finansijskom imovinom. Navedeno se događa kada Društvo prenese suštinski sve rizike i koristi od vlasništva na drugi poslovni subjekt ili kada su prava ostvarena, predana ili istekla.

Specifični instrumenti

Depoziti kod banaka

Depoziti kod banaka klasifikuju se kao zajmovi i potraživanja i vrednuju se po amortizovanom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Dužničke hartije od vrijednosti

Dužničke hartije od vrijednosti su klasifikovane kao finansijska imovina raspoloživa za prodaju i vrednuju se po fer vrijednosti, osim ukoliko ne postoji pouzdana mjera fer vrijednosti, kada se one vrednuju po trošku sticanja, umanjenom za umanjenje vrijednosti.

Kredit

Kredit zaposlenima i osiguranicima se klasifikuju kao kredit i potraživanja i knjiže se po trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Ulaganja u podružnice

Ulaganja u podružnice iskazana su po trošku umanjenom za umanjenje vrijednosti u odvojenim finansijskim izvještajima Društva.

Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze

Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze početno se priznaju po fer vrijednosti i naknadno po amortizovanom trošku.

Netiranje finansijskih instrumenata

Finansijska imovina i obaveze se netiraju, te se u izvještaju o finansijskom položaju iskazuju u neto iznosu, u slučaju kada postoji zakonski sprovedivo pravo na netiranje priznatih iznosa i postoji namjera namire na neto principu ili istovremeno sticanja imovine i podmirenja obaveza.

Prihodi i rashodi se iskazuju u neto iznosu samo kada je to dozvoljeno računovodstvenim standardima ili kada dobiti i gubici proizilaze iz grupe sličnih transakcija.

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

b) Finansijske obaveze

Finansijske obaveze klasifikuju se kao finansijske obaveze "po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha" ili "ostale finansijske obaveze". Trenutno, Društvo nema finansijske obaveze "po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha".

Ostale finansijske obaveze

Ostale finansijske obaveze su sadašnje obaveze koje dovode do odliva gotovine ili druge finansijske imovine drugom pravnom licu.

Prestanak priznavanja finansijske obaveze

Društvo prestaje priznavati finansijske obaveze samo kada one prestaju postojati, tj. kada su ispunjene, otkazane ili istekle. Ukoliko se uslovi finansijske obaveze promijene, Društvo će prestati priznavati tu obavezu i istovremeno priznati novu finansijsku obavezu s novim uslovima.

Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti sastoje se od gotovine na računima u bankama i blagajnama Društva.

Naknade zaposlenima

Kratkoročne naknade

U ime svojih zaposlenika, Društvo plaća porez na dohodak, kao i doprinose za penziono, invalidsko, zdravstveno i osiguranje od nezaposlenosti, na i iz plate, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tokom godine na bruto platu. Društvo plaća navedeni porez i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine.

Nadalje, topli obrok, naknada za prevoz i regres su plaćeni u skladu sa domaćim zakonskim propisima. Ovi troškovi su prikazani u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u periodu u kojem su nastali troškovi plata.

Obaveze za doprinose za definisane penzione planove priznaju se kao trošak u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u periodu u kojem su troškovi nastali.

Obaveze za penzije i ostale naknade

Društvo isplaćuje u slučaju penzionisanja otpremninu radnicima u iznosu 3 prethodno isplaćene mjesečne plaće.

Obaveze i troškovi se određuju pomoću metode projektovanja po jedinici prava. Ova metoda polazi od toga da svaki period službe dovodi do stvaranja dodatne jedinice prava na naknadu, i svaka jedinica se odvojeno mjeri da bi se izračunala konačna obaveza. Obaveza se iskazuje u sadašnjoj vrijednosti budućih novčanih tokova koristeći diskontnu stopu koja odgovara kamatnoj stopi državnih obveznica, pri čemu valuta i drugi uslovi obveznica odgovaraju uslovima spomenutih obaveza.

Porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća po stopi od 10% na osnovicu koju predstavlja oporeziva dobit u skladu sa primjenjivim poreskim propisima.

Porez na dobit bazira se na oporezivoj dobiti za godinu i sastoji se od tekućeg i odgođenog poreza. Trošak poreza na dobit iskazuje se u izvještaju dobiti ili gubitku s izuzetkom poreza na dobit koji se odnosi na stavke priznate direktno u kapitalu i rezervama, kada se porez na dobit priznaje u kapitalu i rezervama.

Tekući porez predstavlja očekivanu poresku obavezu obračunatu na oporezivu dobit za godinu, koristeći poreske stope koje su bile na snazi ili su u suštini bile važeće na datum izvještavanja i sva usklađenja poreske obaveze iz prethodnih perioda.

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

Porez na dobit (nastavak)

Odgođeni porezi priznaju se bilansnom metodom, odražavajući privremene razlike između knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza za potrebe finansijskog izvještavanja i iznosa koji se koriste za potrebe izračuna poreza. Odgođeni porez ne priznaje se u slučaju ulaganja u podružnice ako se neće nadoknaditi u doglednoj budućnosti. Odgođeni porez izračunava se korištenjem poreskih stopa koje se očekuju primijeniti na privremene razlike kada će se one nadoknaditi ili namiriti, a na osnovu propisa koji su bili na snazi ili u suštini važeći na datum bilansa stanja.

Odgođena poreska imovina priznaje se do iznosa za koji je vjerovatno da će buduća oporeziva dobit biti dostatna za korištenje privremenih razlika. Odgođena poreska obaveza pregledava se na svaki datum izvještavanja te se smanjuje ukoliko više nije vjerovatno da će se povezana poreska korist moći realizovati. Odgođena poreska imovina i obaveze se ne diskontiraju, a iskazuju se kao dugotrajna imovina i/ili dugoročne obaveze.

Dionički kapital

Redovni dionički kapital

Redovni dionički kapital predstavlja nominalnu vrijednost uplaćenih običnih dionica klasificiranih u poziciju kapitala i rezervi i denominiran je u KM.

Zakonske rezerve

Zakonske rezerve predstavljaju akumulirane prijenose iz zadržane dobiti u skladu sa Zakonom o privrednim društvima Federacije Bosne i Hercegovine.

Statutarne rezerve

Statutarne rezerve predstavljaju akumulirane prijenose iz zadržane dobiti prema Odluci Skupštine. Statutarne rezerve se mogu iskoristiti za pokrivanje gubitaka koji su nastali u prethodnim periodima, a koji se ne mogu pokriti iz dobiti tekuće godine ili kad nema drugih rezervi.

Zadržana dobit

Sva dobit za godinu, zadržana nakon raspoređivanja, prenosi se u rezerve.

Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine

Neto knjigovodstvena vrijednost imovine Društva, izuzev odgođenih troškova pribave, finansijske imovine i odgođene porezne imovine, preispituju se na svaki datum izvještavanja kako bi se utvrdilo postojanje li indikacije umanjenja vrijednosti.

Na svaki datum izvještajnog perioda Društvo preispituje knjigovodstvene iznose svojih nekretnina i opreme te investicionih nekretnina koje se vode po trošku da bi utvrdilo postojanje li naznake da je došlo do gubitaka uslijed umanjenja vrijednosti navedene imovine. Ako se utvrdi postojanje takvih indikacija, procjenjuje se nadoknadivi iznos imovine. Za imovinu koja nema konačan korisni vijek upotrebe te nematerijalnu imovinu koja još nije u upotrebi, nadoknadivi iznos procjenjuje se na svaki datum bilansiranja.

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se kada je knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinice koja generira novac veća od njenog nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat za imovinu koja generira novac raspoređuje se umanjujući knjigovodstvenu vrijednost imovine unutar te jedinice (grupe jedinica) na linearnoj osnovi.

Nadoknadivi iznos imovine i jedinice koja generira novac je vrijednost imovine u upotrebi ili neto prodajna cijena, zavisno koji iznos je niži. Vrijednost u upotrebi se procjenjuje diskontiranjem očekivanih budućih gotovinskih tokova na njihovu sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije poreza koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu.

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine (nastavak)

Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat prethodnih godina procjenjuje se na svaki datum izvještavanja radi utvrđivanja da li je gubitak smanjen ili više ne postoji. Gubitak od umanjenja vrijednosti se ukida samo do knjigovodstvene vrijednosti imovine, umanjenje za akumuliranu amortizaciju, kakva bi bila izračunata da nije priznat gubitak od umanjenja vrijednosti.

Naknade i provizije

Naknade i provizije koje su primljene ili koje se potražuju, a koje ne zahtijevaju od Društva da pruža dodatne usluge se priznaju kao prihod od strane Društva na efektivni datum početka ili obnove tih polisa. Prihod od naknada i provizija uključuje prihod od provizije reosiguranja.

Pružanje usluga

Kada se rezultati transakcija koje se sastoje od pružanja usluga mogu pouzdano procijeniti, prihodi povezani sa tom transakcijom se priznaju srazmjerno stepenu izvršenja usluge na datum bilansiranja. Kada se rezultat transakcije koja se sastoji od pružanja usluge ne može pouzdano procijeniti, prihodi se priznaju samo u visini priznatih rashoda koji se mogu povratiti.

Finansijski prihodi i prihodi od investicionih nekretnina

Prihodi od kamata priznaju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti ako nastaje za sve kamatonosne finansijske instrumente, uključujući i one koji se mjere po amortizovanom trošku i raspoložive za prodaju, primjenom metode efektivne kamatne stope; tj. Kamatne stope koja diskontuje očekivane buduće tokove novca na neto trenutnu vrijednost tokom perioda ugovora ili na trenutno efektivnu varijabilnu kamatnu stopu.

Ovi prihodi iskazuju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kao prihod od kamata i slični prihodi. Prihodi od kamata takođe uključuju prihode od provizija i naknada koji se odnose na odobrene kredite i potraživanja od komitenata, amortizaciju premije ili diskonta, kao i ostale razlike između početne knjigovodstvene vrijednosti i kamatonosnog finansijskog instrumenta i iznosa po dospelju.

Ostali prihodi

Ostali prihodi uključuju prihod od zakupa, prihod od naplate regresnih potraživanja te ostale prihode koji između ostalog uključuju realizovane dobitke nastale prestankom priznavanja investicionih nekretnina te ostale prihode vezane za investicione nekretnine. Prihod od zakupa priznaje se u dobiti ili gubitku linearnom metodom tokom trajanja svakog najma.

Priznavanje rashoda

Poslovni rashodi uključuju troškove pribave polisa osiguranja i administrativne troškove.

Troškovi pribave

Troškovi pribave uključuju sve direktne troškove koji nastaju kod zaključivanja ugovora o osiguranju kao što su troškovi provizije i ostali troškovi (troškovi zastupničkih provizija (osim provizije za obnovu), plate prodajnog osoblja i troškove marketinga i promocije) koji se direktno povezuju sa pribavom osiguranja. Troškovi provizije priznaju se kako nastaju u skladu sa principom obračunskog perioda.

Administrativni troškovi

Administrativni troškovi uključuju troškove zaposlenih, amortizaciju nekretnina i opreme i nematerijalne imovine, trošak električne energije i ostale troškove. Ostali troškovi uključuju uglavnom troškove naplate premija, troškove otkaza polisa osiguranja, troškove upravljanja portfolijem i administrativne troškove poslova reosiguranja.

Finansijski rashodi

Troškovi finansiranja uključuju troškove kamata na uzete zajmove, koji se priznaju metodom efektivne kamatne stope, troškove umanjenja vrijednosti finansijske imovine i neto negativne kursne razlike od svođenja monetarne imovine i obaveza na srednji kurs na datum izvještavanja.

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

Klasifikacija ugovora

Ugovori kojima Društvo pružima značajan rizik osiguranja od druge strane (vlasnik polise) prihvaćajući nadoknaditi štetu vlasniku polise ili drugom korisniku osiguranja ako nastupi određeni neizvjesni budući događaj (osigurani događaj) koji negativno utječe na vlasnika polise ili drugog korisnika osiguranja, klasificiraju se kao ugovori o osiguranju.

Rizik osiguranja razlikuje se od finansijskog rizika. Finansijski rizik je rizik moguće buduće promjene jedne ili više varijabli: kamatnih stopa, cijena vrijednosnih papira, cijena roba, kursa stranih valuta, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnih indeksa ili drugih varijabli, uz uslov da u slučaju nefinansijske varijable ta varijabla nije specifična za jednu ugovornu stranu.

Ugovori u kojima prenos rizika osiguranja s vlasnika polise na Društvo nije značajan, klasificirali bi se kao ugovori o ulaganju. Na datum izvještaja o finansijskom položaju Društvo nije imalo takve ugovore.

Premije

Polisirane premije neživotnog osiguranja uključuju sve iznose premija koji su ugovoreni (polisirani) u tekućem obračunskom periodu, najduže do godinu dana, bez obzira da li se ti polisirani iznosi premija odnose u potpunosti ili djelimično na sljedeće računovodstvene periode.

Premije isključuju poreze i doprinose na premije.

Zarađeni dio primljenih premija, uključujući poslove koji nisu završeni, priznaje se kao prihod. Premije se zarađuju od datuma preuzimanja rizika tokom perioda pokrića, na osnovu obrasca preuzetih rizika. Premije se zarađuju tokom perioda, tako što se koriguju za prenosnu premiju za razdoblje koje se ne posmatra. Premije pasivnih poslova reosiguranja priznate su kao rashod u skladu s obrascem primljenih usluga reosiguranja u istom računovodstvenom periodu kao i premije za odgovarajući direktni posao osiguranja.

Rezerva prenosnih premija

Rezerve za prenosne premije sadrže dio bruto polisiranih premija za koje se procjenjuje da će se zaraditi u narednim finansijskim godinama i izračunata je korištenjem metode „pro rata temporis“ i koriguje se, ako je potrebno, za specifične distribucije rizika tokom perioda pokrivenog ugovorom.

Rezerva šteta

Rezerva šteta sastoji se od rezervi za prijavljene štete i rezervi za nastale, a neprijavljene štete. Rezervacije za prijavljene štete se odnose na one štete koje su do kraja obračunskog perioda bile prijavljene, ali do tada nisu riješene. Rezervacija za prijavljene štete se utvrđuje pojedinačnom procjenom svake štete.

Rezervacija za nastale, a neprijavljene štete odnosi se na štete koje su nastale ali nisu prijavljene do datuma izvještavanja i obračunavaju se aktuarskim metodama usklađenim sa zahtjevima regulatora. Rezerva predstavlja procijenjeni trošak namire svih šteta, proizašle iz događaja koji su nastali do datuma izvještavanja.

Štete

Nastale štete po neživotnom osiguranju sastoje se od šteta i troškova obrade šteta plaćenih tokom finansijske godine zajedno sa kretanjem u rezervama za nelikvidirane štete.

Neisplaćene štete po osnovu procjene pojedinačnih šteta i statističkih metoda čine rezerve Društva za procijenjeni konačni trošak nadoknade svih šteta nastalih ali neplaćenih na datum izvještavanja, bez obzira da li su prijavljene ili ne, zajedno sa povezanim internim i vanjskim troškovima obrade štete i prikladnom marginom opreznosti. Neisplaćene štete se ocjenjuju pregledanjem pojedinačnih šteta te formiranjem rezerve za neprijavljene nastale štete, koje su rezultat internih i eksternih predvidljivih događaja, poput promjena u proceduri obrade šteta, sudskih trendova, zakonodavnih promjena i historijskog iskustva i trendova.

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

Štete (nastavak)

Plaćene štete evidentiraju se u trenutku procesuiranja štete i priznaju se (određuju) kao iznos koji će biti plaćen za namiru štete. Štete nadoknađene od trećih strana umanjuju plaćene štete.

Naplaćene štete nadoknadiive od trećih strana (regresi) iskazane su kao ostali prihodi (prihodi od regresa).

Za rezervaciju nastalih neprijavljenih šteta (IBNR) Društvo koristi metode propisane članom 9. "Pravilnika o minimalnim standardima za izračun tehničkih rezervi osiguranja, III Mjerilima za rezervu šteta" Agencije za nadzor osiguranja Federacije BiH, Službene novine Federacije BiH, broj 99/17.

Premda Uprava smatra da je bruto rezerva za štete i povezane povrate od reosiguranja iskazana u odgovarajućem iznosu na temelju njima trenutno raspoloživih informacija i događaja, konačna obaveza će varirati kao rezultat naknadnih informacija i događaja i može rezultirati značajnim korekcijama rezervisanih iznosa. Korišteni metod i napravljene procjene, redovno se kontrolišu.

Reosiguranje

Društvo prenosi rizik u reosiguranje u sklopu redovnog poslovanja s jedinstvenom svrhom ograničenja njegovog neto potencijalnog gubitka kroz diversifikaciju rizika. Bez obzira na prijenos rizika u reosiguranje, Društvo mora izmiriti svoje obaveze prema osiguranicima.

Cedirane premije i nadoknadiivi iznosi koje Društvo ostvaruje su prikazani u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti na bruto principu.

Samo se ugovori iz kojih proizilazi značajan prijenos rizika osiguranja računovodstveno evidentiraju kao ugovori o reosiguranju. Iznosi naplativi po takvim ugovorima priznaju se u istoj godini kao i povezana šteta.

Imovina iz posla reosiguranja uključuje iznose potraživanja od društava za reosiguranje za cedirane obaveze iz osiguranja. Iznosi naplativi od reosiguravača su procijenjeni na način konzistentan s rezervama za štete ili štete isplaćene po osnovi reosigurane polise. Imovina iz posla reosiguranja sadrži stvarne ili procijenjene iznose koji su, na osnovu ugovora o reosiguranju, naplativi od reosiguravača u vezi s tehničkim rezervama.

Imovina iz poslova reosiguranja vezana za tehničke rezerve formira se na temelju uslova ugovora o reosiguranju i vrednuje na istoj osnovi kao i povezane reosigurane obaveze.

Potraživanja po osnovu ugovora o reosiguranju procjenjuju se za umanjenje vrijednosti na svaki datum izvještavanja. Pretpostavlja se da je takva imovina umanjene vrijednosti onda kada postoje objektivni dokazi, da kao rezultat događaja nastalih nakon početnog priznavanja, Društvo možda neće naplatiti sve dospjele iznose te da događaj ima mjerljivi uticaj na iznose koje će Društvo primiti od reosiguravača.

Provizija reosiguranja

Provizija od reosiguranja uključuje iznose provizija koje su primljene ili se potražuju od reosiguravatelja u skladu sa ugovorima o reosiguranju.

Obaveze i povezana imovina s osnove testa adekvatnosti obaveza

Ugovori o osiguranju se testiraju radi utvrđivanja adekvatnosti obaveza i upoređuju sa knjigovodstvenom vrijednošću obaveza neto od odgođenih troškova pribave.

Gdje se utvrdi nedostatak obaveza, formira se dodatna rezerva i Društvo priznaje manjak u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Potraživanja i obaveze iz osiguranja

Potraživanja i obaveze iz osiguranja računovodstveno se vode u skladu s Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja 4 (MSFI 4): Ugovori o osiguranju. Potraživanja i obaveze iz osiguranja uključuju potraživanja i obaveze koje proizilaze iz ugovora o osiguranju i reosiguranju koje je Društvo sklopilo.

2. PREGLED TEMELJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

Najmovi

Društvo kao najmoprimac

Društvo procjenjuje da li ugovor predstavlja najam ili sadrži najam, na početku ugovora.

Imovina s pravom korištenja se amortizuje primjenom linearne metode od datuma početka do datuma kraja Ugovora o zakupu ili na period koji je izvjesno očekivati da će zakup biti aktivan. Pored navedenog, imovina s pravom korištenja se periodično smanjuje za iznos ispravke vrijednosti.

Primjenjivu stopa amortizacije na imovinu s pravom korištenja navodimo u nastavku:

Imovina sa pravom korištenja - Ovisno o najboljim procenama (srednjoročno)

U skladu sa MSFI 16 obaveza po zakupu početno se priznaje po sadašnjoj vrijednosti najma koji nisu plaćeni na dan početka primjene uz diskont primjenom inkrementalne kamatne stope.

Plaćanja po osnovu najma uključena u mjerenje obaveze po osnovu najma na prvi dan njegovog trajanja obuhvataju sljedeća plaćanja za pravo korištenja predmetne imovine tokom trajanja najma koja nisu izmirena na prvi dan trajanja najma:

- fiksna plaćanja uključujući u suštini fiksna plaćanja, umanjeno za eventualne primljene podsticaje u vezi s najmom;
- promjenjiva plaćanja koja zavise od određenog indeksa ili stope i koja su početno mjerena prema tom indeksu ili stopi na prvi dan trajanja najma;
- iznose koji se očekuje da prispiju na plaćanje najmoprimcu u okviru garantovanog ostatka vrijednosti;
- cijenu korištenja opcije otkupa ukoliko postoji realna vjerovatnoća da će najmoprimac iskoristiti tu opciju;
- kazne za raskid najma, ukoliko period trajanja najma pokazuje da je najmoprimac iskoristio tu opciju.

Obaveza zakupa mjeri se po amortizovanom trošku primjenom metode efektivne kamate.

Preispituje se kad dođe do promjene budućih plaćanja zakupa koja proizlaze iz promjene indeksa ili stopa, ako postoji promjena u procjeni Društva za iznos za koji se očekuje da će biti plativ za preostalu vrijednost, u slučaju da Društvo promijeni svoju procjenu da li će se izvršiti opcija kupovine, produženja ili ukidanja ili ako postoji revidirana fiksna najamnina u osnovi. Kada se obaveza najma ponovno mjeri na ovaj način, vrši se odgovarajuće usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti imovine s pravom korištenja ili se evidentira kroz račun dobiti/gubitka u slučaju da je knjigovodstvena vrijednost imovina s pravom korištenja svedena je na nulu.

Kratkoročni zakupi i zakupi imovine male vrijednosti

Društvo ne priznaje imovinu s pravom korišćenja i obaveze za imovinu male vrijednosti i kratkoročne najmove.

Dobici ili gubici nastali otuđenjem ili rashodovanjem određenog sredstva utvrđuju se kao razlika između prihoda od prodaje i knjigovodstvenog iznosa toga sredstva i priznaju u izvještaju o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u periodu u kojem su nastali, u korist, odnosno na teret prihoda.

Društvo kao najmodavac

Najmovi u kojima se suštinski svi rizici i koristi povezani s vlasništvom prenose na najmoprimca klasificiraju se kao finansijski najmovi. Potraživanje se priznaje u iznosu koji je jednak sadašnjoj obavezi budućih plaćanja najma, uključujući i zagantovani ostatak vrijednosti. Razlika između bruto iznosa potraživanja i sadašnje vrijednosti potraživanja predstavlja nezarađeni finansijski prihod i priznaje se tokom razdoblja najma primjenom efektivne kamatne stope. Finansijski najmovi se vrednuju prema amortizovanom trošku umanjenom za eventualni ispravak vrijednosti.

3. USVAJANJE NOVIH I REVIDIRANIH STANDARDARDA

Standardi i tumačenja na snazi u tekućem periodu

Sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja, izdani od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, na snazi su za tekući period:

- Izmjena MSFI 1 „Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja“ - izmjene koje rezultiraju iz godišnjih poboljšanja MSFI-jevima za period 2018.-2020. godine (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022. godine);
- Izmjena MSFI 3 „Poslovne kombinacije“- veza sa konceptualnim okvirom izvještavanja (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022. godine);
- Izmjene MSFI 9 „Finansijski instrumenti“- Dodaci koji objašnjavaju koje naknade subjekt uključuje kada primjenjuje „10%“ test - u vezi sa procjenom prestanka priznavanje finansijske obaveze (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022.);
- MRS 1 „Prezentacija finansijskih izvještaja“- Klasifikacija kratkoročnih i dugoročnih obaveza: ograničenje izmjena MRS-a 1 u cilju pojašnjenja klasifikacije duga i drugih obaveza kao kratkoročnih ili dugoročnih (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022.);
- MRS 16 „Nekretnine, postrojenja i oprema“- Nekretnine, postrojenja i oprema: Prilivi prije namjeravane upotrebe: Izmjene zabranjuju subjektu netiranje troška sticanja i bilo kojeg priliva od prodaje imovine, u periodu dovođenja imovine na lokaciju i u stanje neophodno za namjeravanu upotrebu. Umjesto navedenog, subjekt priznaje u cjelosti prilive od prodaje takve imovine, odnosno trošak sticanja kroz bilans uspjeha (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022.);
- MRS 37 „Rezervisanja, Potencijalne obaveze i potencijalna imovina“ - Štetni ugovori - troškovi ispunjenja ugovora: Izmjene definišu koji troškovi trebaju biti uključeni u subjektovu procjenu da li će ugovor biti štetan (Na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022.);
- MRS 41 „Poljoprivreda“- Godišnja poboljšanja MSFI-a za period 2018.-2020.: dodatak ukida zahtjeve subjektima da isključe novčani tok od oporezivanja kada mjeri fer vrijednost biološke imovine koristeći metodu sadašnje vrijednosti (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022.).

Novi standardi i izmjene i dopune postojećih standarda koji su objavljeni, a nisu još usvojeni

Na dan izdavanja finansijskih izvještaja slijedeći novi standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja su objavljeni, ali nisu još na snazi:

- MSFI 16 "Najmovi" (dodaci MSFI-u 16) - Ovi dodaci objašnjavaju kako prodavac-korisnik lizinga naknadno mjeri transakcije prodaje i lizinga koje zadovoljavaju zahtjeve iz MSFI 15 koji se obračunavaju kao prodaja (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2024.);
- MSFI 17 „Ugovori o osiguranju“- MSFI 17 kreira jedan računovodstveni model za sve ugovore o osiguranju u svim jurisdikcijama koje primjenjuju MSFI (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2023.);
- MRS 1 „Prezentacija finansijskih izvještaja“- Objavljivanje računovodstvenih politika tj. dodaci MRS-u 1 i MSFI Izjava o praksi 2 (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2023.);
- MRS 1 „Prezentacija finansijskih izvještaja“- Klasifikacija obaveza kao tekuće ili dugoročne - dodaci MRS-u 1 (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2024.);
- MRS 1 "Prezentacija finansijskih izvještaja" (dugoročne obaveze sa klauzulama u ugovoru - dodaci MRS-u 1) - ovi dodaci objašnjavaju kako obavezujući uslovi koje subjekat mora ispuniti u periodu od 12 mjeseci nakon izvještajnog datuma utiču na klasifikaciju obaveza (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2024.);
- MRS 8 „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške“ - Definicija računovodstvenih procjena - dodaci MRS-u 8 (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2023.);
- MRS 12 „Porezi na dobit“ - Odgođeni porez u vezi sa imovinom i obavezama proizašlim iz jedne transakcije tj. dodaci MRSu 12 (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2023.)

Društvo je izabralo da ne usvoje ove nove standarde, izmjene postojećih standarda i nova tumačenja prije nego oni stupe na snagu. Društvo predviđa da usvajanje ovih standarda, izmjena postojećih standarda i novih tumačenja neće imati materijalan utjecaj na finansijske izvještaje Društva u periodu inicijalne primjene.

3. USVAJANJE NOVIH I REVIDIRANIH STANDARDA (NASTAVAK)

MSFI 9 Finansijski instrumenti

MSFI 9 Finansijski instrumenti objavljen u julu 2014. godine, koji zamijenjuje postojeće odredbe MRS-a 39 Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje. MSFI 9 uključuje revidirane upute o klasifikaciji i mjerenju finansijskih instrumenata uključujući novi model očekivanog kreditnog gubitka za računanje umanjenja vrijednosti finansijske imovine, i nove opšte zahtjeve računovodstva zaštite. Takođe razrađuje zahtjeve priznavanja i prestanka priznavanja finansijskih instrumenata iz MRS-a 39. MSFI 9 je na snazi za godišnje periode koji počinju 1. ili nakon 1. januara 2018. godine, sa dozvoljenom ranijom primjenom.

Iako je MSFI 9 na snazi za godišnje periode koji počinju 1. ili nakon 1. januara 2018. godine, sa dozvoljenom ranijom primjenom, za osiguravajuća društva primjena MSFI-a 9 je odgođena do primjene novog standarda osiguranja MSFI 17 Ugovori o osiguranju. Međunarodni odbor za računovodstvene standarde u novembru 2018. godine izglasao je prijedlog za odgađanje datuma prve primjene MSFI-ja 17 na periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine.

Društvo ocjenjuje mogući uticaj primjene MSFI 9 na svoje finansijske izvještaje, iako isti nije primjenilo na obračunsko razdoblje 2022. godine.

Izmjene i dopune MSFI-ja 4 Ugovori o osiguranju

U septembru 2016. godine, IASB je donio izmjene i dopune MSFI-ja 4 za rješavanje pitanja koja proizlaze iz različitih datuma stupanja na snagu MSFI-ja 9 i novog standarda ugovora o osiguranju (MSFI 17).

Izmjene i dopune uvode dvije alternativne opcije primjene MSFI 9 za subjekte koji izvještavaju u okviru MSFI-ja 4: privremeno izuzeće i preklopni pristup. Privremeno izuzeće omogućuje subjektima koji ispunjavaju uslove da odgode datum primjene MSFI-ja 9 za godišnje perioda koji počinju prije 1. januara 2023. godine i nastave primjenjivati odredbe MRS-a 39 na finansijsku imovinu i obaveze. Subjekt može primijeniti privremeno izuzeće od MSFI-ja 9 ako: (i) nije prethodno primijenio nikakvu verziju MSFI-ja 9, osim uslova za iskazivanje dobitaka i gubitaka od finansijskih obaveza označenih kao FVTPL; i (ii) njegove aktivnosti su primarno povezane s poslovima osiguranja na godišnji datum izvještavanja koji neposredno prethodi 1. april 2016. godine.

Tokom 2016. godine Društvo je provelo procjenu udjela djelatnosti osiguranja u svojim ukupnim aktivnostima te je zaključilo da se primarno bavi poslovima osiguranja na dan 31. decembra 2021. godine. Tokom 2022. nije došlo do značajnijih promjena u aktivnostima Društva koje bi zahtijevale ponovnu procjenu. Društvo namjerava primijeniti privremeno izuzeće od MSFI-ja 9 te će nastaviti primjenjivati MRS 39 i u narednom izvještajnom periodu.

MSFI 17 Ugovori o osiguranju

U maju 2017. godine IASB je objavio MSFI 17 Ugovori o osiguranju, sveobuhvatan novi računovodstveni standard za ugovore o osiguranju koji obuhvataju priznavanje i mjerenje, prezentovanje i objavljivanje, a koji će zamijeniti MSFI 4 Ugovori o osiguranju.

Za razliku od zahtjeva iz MSFI-ja 4, koji se uglavnom temelje na praćenju prijašnjih lokalnih računovodstvenih politika u svrhu mjerenja, MSFI 17 pruža sveobuhvatni model (opšti model) za ugovore o osiguranju, nadopunjen pristupom s promjenjivom naknadom za ugovore s direktnim učešćem koji imaju značajnu investicijsku komponentu, te pristup alocirane premije uglavnom za kratkoročne ugovore, što se generalno odnosi na određene ugovore neživotnih osiguranja.

Glavne karakteristike novog računovodstvenog modela ugovora o osiguranju su kako slijedi:

- Mjerenje sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova, uključujući eksplicitno prilagođavanje rizicima, nakadno mjerenje za svaki period izvještavanja.
- Ugovorena margina usluge (Contractual Service Margin - CSM) mjeri se kao pozitivna razlika (neto priliv) između rizikom prilagođene sadašnje vrijednosti očekivanih priliva i odliva za određenu grupu ugovora. Kao takva, već na početku ugovora prikazuje očekivanu profitabilnost ugovora te se priznaje u bilansu uspjeha za sav period njegovog trajanja.
- Određene promjene očekivane sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova usklađuju se s CSM-om i stoga se priznaju u bilansu uspjeha tokom preostalog ugovornog perioda.

3. USVAJANJE NOVIH I REVIDIRANIH STANDARDA (NASTAVAK)

MSFI 17 Ugovori o osiguranju (nastavak)

- Učinak promjena diskontnih stopa iskazuje se ili u bilansu uspjeha ili u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, zavisno o izboru računovodstvene politike.
- Priznavanje prihoda od osiguranja i troškova usluga osiguranja u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti na temelju pruženih usluga tokom perioda.
- Iznosi koji će osiguranik uvijek primati, bez obzira na to da li je nastupio osigurani slučaj, ne prikazuju se u bilansu uspjeha, već se priznaju direktno u bilansu stanja.
- Rezultati usluga osiguranja (zarađena premija umanjena za nastale štete) prikazuju se odvojeno od prihoda ili rashoda finansiranja osiguranja.
- Opsežne objave koje pružaju informacije o priznatim iznosima iz ugovora o osiguranju te prirodi i opsegu rizika koji proizlaze iz tih ugovora.

MSFI 17 je na snazi za godišnje periode koji započinju na dan ili nakon 1. januara 2023 godine uz potrebne usporedne podatke. Ranija primjena je dopuštena, pod uvjetom da subjekt također primjenjuje MSFI 9 i MSFI 15 na dan ili prije dana kada prvi put primjenjuje MSFI 17. Zahtijeva se retroaktivna primjena. Međutim, ako je cjelovita retrospektivna primjena za skupinu ugovora o osiguranju nepraktična, subjekt je dužan odabrati između modificiranog retrospektivnog pristupa ili pristupa fer vrijednosti. Društvo planira usvojiti novi standard na datum njegova stupanja na snagu zajedno s MSFI 9.

Nadalje, Savez računovođa, revizora i finansijskih djelatnika FBiH je dana 19. septembra 2022. godine donio Odluku o primjeni MSFI 17 - Ugovori o osiguranju, kojom je određeno da će se isti primjenjivati na godišnja obračunska razdoblja koja počinju 1. januara 2026. godine ili kasnije, uz mogućnost ranije primjene, u slučajevima kada se primjenjuje i MSFI 9 - Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I KLJUČNI IZVORI PROCJENE I NEIZVJESNOSTI

Kod primjene računovodstvenih politika Društva opisanih u Napomeni 2, Uprava Društva donosi odluke, te daje procjene i pretpostavke koje utiču na iznose imovine i obaveza koji se ne mogu izvesti iz ostalih izvora. Procjene i pretpostavke zasnivaju se na prijašnjem iskustvu i ostalim relevantnim faktorima. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od procijenjenih.

Procjene i pretpostavke se stalno preispituju. Izmjene knjigovodstvenih procjena priznaju se u periodu izmjene ukoliko se odnose samo na taj period, ili u periodu izmjene i budućim periodima ukoliko izmjena utiče na tekući i buduće periode.

4.1. Ključni izvori procjene neizvjesnosti

Sljedeće su ključne pretpostavke koje se odnose na budućnost i ostali ključni izvori procjene neizvjesnosti na datum izvještajnog perioda, koji imaju značajan rizik uzrokovanja materijalnog usklađivanja knjigovodstvene vrijednosti sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini. Procjene i pretpostavke koje bi mogle imati utjecaj na knjigovodstvene vrijednosti sredstava i obaveza u toku naredne finansijske godine su navedene u nastavku.

Gubici od umanjenja vrijednosti kredita i potraživanja

Umanjenje vrijednosti za pojedinačne izloženosti u ukupnim gubicima od umanjenja vrijednosti temelji se na najboljoj procjeni Uprave o sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih novčanih primitaka. Pri procjeni tih novčanih primitaka, Uprava procjenjuje finansijski položaj dužnika i neto prodajnu vrijednost instrumenata osiguranja. Uputstvom o vrednovanju bilansnih i vanbilansnih pozicija Agencija je propisala pravila za procjenu potraživanja u zavisnosti koliko kasni naplata potraživanja od dana dospijeca. Po Uputstvu procjena potraživanja, imajući u vidu dospijeca potraživanja se vrši na osnovu pojedinačne procjene finansijske sposobnosti dužnika i dana kašnjenja u izmirivanju dospjelih obaveza prema Društvu. Procjena finansijske sposobnosti dužnika vrši se na osnovu sljedećih kriterija:

- Solventnosti dužnika odnosno sposobnosti da izmiruje svoje obaveze,
- Likvidnosti dužnika odnosno mogućnosti blagovremenog izmirivanja dospjelih obaveza,
- Uspješnosti poslovanja,
- Blagovremenog izmirivanja obaveza prema Društvu u posljednje tri godine, i
- Novčanih tokova u posljednje tri godine.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I KLJUČNI IZVORI PROCJENE NEIZVJESNOSTI (NASTAVAK)

4.1. Ključni izvori procjene neizvjesnosti (nastavak)

Gubici od umanjenja vrijednosti kredita i potraživanja (nastavak)

Na osnovu gore navedenih kriterija uputstva, po kojima se ocjenjuje finansijsko stanje dužnika i dana kašnjenja u izmirivanju obaveza prema Društvu u odnosu na rok dospijeca vrši se procjena naplativosti potraživanja.

Umanjenje vrijednosti potraživanja iz poslova osiguranja

Potraživanja iz poslova osiguranja se procjenjuju na svaki datum izvještavanja da bi se vidjelo postoje li naznake umanjenja vrijednosti, na osnovu procjene vjerovatnoće da će se nadoknaditi knjigovodstvena vrijednost imovine.

Svako potraživanje se posebno procjenjuje na osnovu očekivanog datuma i iznosa naplate te eventualnih instrumenata osiguranja poštujući pravila procjene iz Uputstva o procjeni bilansnih i vanbilansnih pozicija koje je propisala Agencija. Uprava smatra da su potraživanja iz poslova osiguranja na datum izvještavanja iskazana po njihovoj nadoknadivoj vrijednosti.

Neizvjesnost procjena vezana uz formiranje rezervi

Najznačajnije procjene vezane za finansijske izvještaje Društva odnose se na formiranje rezervi. Politika Društva je da formira rezervisanja za rizike koji nisu istekli, a koji se odnose na poslove neživotnih osiguranja kada postoji vjerovatnost da iznos šteta, odgođenih troškova pribave i administrativnih troškova koji nastanu nakon kraja finansijske godine, a koji se odnose na ugovore zaključene prije kraja godine, bude veći od iznosa nezarađenih premija i premija raspoloživih po tim ugovorima. Osnovne pretpostavke korištene kod izračuna rezerve neživotnih osiguranja su prikazane u Napomeni 6. i Napomeni 7.

Procjena rezervi šteta za prijavljene, a neizmirene štete (RBNS)

Priroda poslovanja u osiguranju čini otežanim tačno predviđanje ishoda svake pojedine štete i krajnjeg troška svake pojedine štete. Svaka prijavljena šteta se procjenjuje pojedinačno, slučaj po slučaj, uzimajući u obzir okolnosti vezane za štetu, dostupne informacije i historijsko iskustvo o veličini sličnih šteta. Procjena rezerve štete za svaki slučaj pojedinačno se redovno kontroliše te ažurira kada su nove informacije raspoložive. Rezervisanja za štete se baziraju na informacijama koje su trenutno dostupne. Međutim, krajnje obaveze po štetama mogu varirati kao rezultat naknadnih promjena raspoloživih činjenica. Teškoće u procjeni rezervi šteta se razlikuju prema vrsti osiguranja uslijed razlika u ugovorima o osiguranju, složenosti šteta, obima šteta i pojedinačnoj prosječnoj veličini šteta.

Procjena rezervi šteta za nastale neprijavljene štete (IBNR)

Rezervisanja za nastale neprijavljene štete su procijenjena uz pomoć aktuarskih metoda. Izvori podataka korištenih prilikom izračuna rezervisanja su interni, preuzeti iz detaljnih analiza koje se redovno provode od strane Društva. Težište pažnje je na tekućim trendovima, a kad u ranijim godinama nije bilo dovoljno informacija koje su potrebne za pouzdanu procjenu razvoja šteta koriste se razumne pretpostavke.

Rezerve za nastale neprijavljene štete se baziraju na izračunima koji se rade za svaku vrstu osiguranja posebno. Za svaku vrstu osiguranja koriste se statistički podaci o štetama u minimalno zadnjih pet godina. Za izračun rezervisanja se koriste sljedeće metode:

- Osnovna metoda ulančanih ljestvica,
- Metoda prosječnog iznosa štete,
- Metoda očekivane kvote šteta.

Na kraju se na bazi kvaliteta i kvantiteta podatka vrši izbor metode. Uprava vjeruje da je trenutni nivo tehničkih rezervi dostatan.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I KLJUČNI IZVORI PROCJENE NEIZVJESNOSTI (NASTAVAK)

4.1. Ključni izvori procjene neizvjesnosti (nastavak)

Razgraničeni troškovi pribave

Pod neposrednim troškovima pribave smatraju se troškovi provizije za zaključena osiguranja i troškovi zaposlenika direktno i isključivo zaposlenih na pribavi osiguranja, odnosno u slučaju zaposlenika koji obavljaju više poslova, srazmjerni dio troškova zaposlenika za dio radnog vremena koji prosječno godišnje provodi na direktnim i isključivim poslovima pribave osiguranja.

Izračun se temelji na pretpostavkama Društva o raspodjeli troškova pribave kroz vrijeme trajanja ugovora o osiguranju, zbog kojih su nastali. Uprava smatra da su odgođeni troškovi pribave u cjelosti nadoknativi tokom preostalog perioda trajanja ugovora o osiguranju koji su na snazi na datum izvještavanja.

Porez

Društvo formira poreznu obavezu u skladu sa poreznim zakonima Federacije Bosne i Hercegovine. Porezna prijava podložna je odobravanju od strane poreznih vlasti koje imaju pravo naknadno pregledati poslovne knjige poreznog obveznika.

Regulatorni zahtjevi

Agencija za nadzor osiguranja ovlaštena je da vrši inspekcije poslovanja Društva i zahtijeva izmjene knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza, u skladu sa odgovarajućom regulativom.

4.2. Ključne računovodstvene procjene u primjeni računovodstvenih politika Društva

Klasifikacija finansijske imovine i obaveza

Računovodstvene politike Društva predstavljaju okvir po kojem se imovina i obaveze inicijalno raspoređuju u različite računovodstvene kategorije u određenim okolnostima.

Procijenjeni korisni vijek upotrebe opreme i nematerijalne imovine

Društvo nastavlja koristiti određenu opremu te nematerijalnu imovinu koja je u potpunosti amortizovana. Stope amortizacije su početno određene na osnovu najbolje procjene korisnog vijeka ove imovine.

Ugovori o najmu

U skladu sa zahtjevima MSFI 16 pri određivanju trajanja najma rukovodstvo uzima u obzir sve činjenice i okolnosti koje su bitne za korištenje mogućnosti produženja ugovora odnosno neiskorištavanje mogućnosti prekida ugovora o najmu.

Opcije produženja najma (ili perioda nakon raskida) mogu se uključiti u period trajanja najma samo ukoliko postoje razumne činjenice da se najam sa sigurnošću produžava (odnosno ne ukida).

Za zakup kancelarijskog prostora sljedeći faktori se smatraju relevantnima:

- ako postoje značajne kazne za raskid (ili ne produženje), Društvo smatra da je razumno pretpostaviti da će se ugovor produžiti (odnosno neće raskinuti);
- ako Društvo ima značajna ulaganja u imovinu u najmu koja ima značajnu vrijednost nakon prestanka najma imati značajnu preostalu vrijednost, Društvo smatra da je razumno pretpostaviti da će se ugovor produžiti (odnosno neće raskinuti).

5. UPRAVLJANJE RIZIKOM OSIGURANJA

Društvo je izloženo riziku osiguranja koji proizilaze iz ponude proizvoda osiguranja neživota: nezgode, putničko-zdravstvenog, autoodgovornosti, transportnih osiguranja, osiguranja imovine, osiguranja od opšte građanske odgovornosti i osiguranja od različitih finansijskih gubitaka.

Rizik osiguranja se odnosi na neizvjesnost poslova osiguranja. Najznačajnije komponente rizika osiguranja su premijski rizik i rizik rezervi. Oni se odnose na adekvatnost premijskih tarifa i adekvatnost rezervi u odnosu na obaveze iz osiguranja i kapitalnu osnovu.

Premijski rizik je prisutan u trenutku izdavanja polise prije nego što se dogodi osigurani slučaj. Postoji rizik da će troškovi i štete koje će nastati biti veći od primljenih premija. Rizik rezervi predstavlja rizik da će troškovi i štete koje će nastati biti veći od primljenih premija. Rizik rezervi predstavlja rizik da je apsolutni nivo tehničkih rezervi krivo procijenjen ili da će stvarne štete varirati oko statističke srednje vrijednosti.

U okviru osiguranja Uprava vjeruje da Društvo nema značajnije koncentracije izloženosti grupi ugovarača osiguranja mjereno socijalnim, profesionalnim, starosnim i sličnim kriterijima.

Društvo upravlja rizikom osiguranja kroz limite pribave, procedure odobravanja transakcija koje uključuju nove proizvode ili koje prelaze zadane limite, tarifiranje, dizajn proizvoda i upravljanje reosiguranjem. Strategija pribave teži različitosti koja će osigurati uravnotežen portfolij i temelji se na velikom portfoliju sličnih rizika tokom više godina što smanjuje varijabilnost rezultata.

Koncentracija rizika osiguranja

U okviru osiguranja, Uprava vjeruje da Društvo nema značajne koncentracije izloženosti grupi ugovarača osiguranja mjereno socijalnim, profesionalnim, starosnim i sličnim kriterijima.

Najveća vjerovatnoća značajnih gubitaka za Društvo proističe iz katastrofalnih dešavanja kao što su oluja, poplava ili zemljotres.

6. OSNOVNE PRETPOSTAVKE KOJE IMAJU NAJVEĆI UTJECAJ NA PRIZNATU IMOVINU, OBAVEZE, PRIHODE I RASHODE IZ POSLOVA OSIGURANJA

Na datum izvještavanja formira se rezerva za procijenjeni konačni trošak podmirenja svih nastalih šteta koje proizilaze iz događaja nastalih do tog datuma, bilo da su prijavljene ili ne, zajedno s odgovarajućim troškovima obrade šteta, umanjeno za već isplaćene štete.

Obaveza za prijavljene, a nelikvidirane štete (RBNS) je procijenjena posebno za svaku pojedinačnu štetu uzevši u obzir okolnosti, dostupne informacije od procjenitelja i historijske dokaze o iznosima sličnih šteta. Pojedinačne štete se redovno pregledaju i rezerva se redovno ažurira kada se pojave nove informacije.

Procjena rezerve nastale, a neprijavljene štete (IBNR) je općenito podložna većem stepenu neizvjesnosti, nego rezerve za prijavljene štete. IBNR rezervu procjenjuje aktuar Društva koristeći statističke metode propisane od strane Agencije za nadzor osiguranja.

Korištena metoda za izračun ovih rezervacija za neke od vrsta osiguranja je Bornhuetter-Fergusonova metoda u kombinaciji sa očekivanom kvotom šteta koja je bila ključna metoda u ranijim godinama. Nivo kvaliteta i raspoloživosti statističkih podataka utječe na mogućnost izbora metode za obračun nastalih a neprijavljenih šteta.

Pretpostavke koje imaju najveći utjecaj na mjerenje iznosa pričuva neživotnih osiguranja su sljedeće:

Očekivana kvota šteta

Očekivana kvota šteta predstavlja kvotu očekivanih nastalih šteta u odnosu na zarađene premije. Pretpostavke vezane za očekivane kvote šteta za nedavne godine nastanka štete, prema skupini osiguranja, imaju najveći utjecaj na visinu rezervi.

Preostali faktor razvoja šteta

Za štete „dugog repa“, nivo rezervi u velikoj mjeri ovisi o procijeni razvoja šteta od posljednje godine razvoja za koju postoje povijesni podaci do konačne namire. Preostali faktori razvoja šteta se procjenjuju razborito i uključuju aktuarsku procjenu.

Diskontiranje

Osim rentnih osiguranja, rezerve neživotnih osiguranja se ne diskontiraju. Tokom 2022. godine nije bilo značajnijih promjena u pretpostavkama koje se koriste za mjerenje imovine i obaveza iz poslova neživotnih osiguranja.

7. ODREDBE I USLOVI UGOVORA O OSIGURANJU KOJI IMAJU ZNAČAJAN UTJECAJ NA IZNOS, VRIJEME I NEIZVJESNOST BUDUĆIH NOVČANIH TOKOVA

Društvo nudi različite vrste neživotnih osiguranja, uglavnom osiguranje motornih vozila, imovine, odgovornosti, transportno, zdravstveno, autoodgovornosti, osiguranje nezgode, osiguranje od opšte građanske odgovornosti i osiguranje od različitih finansijskih gubitaka. Ugovori su pretežno zaključeni na fiksni period od godinu dana. Društvo stoga ima mogućnost ponovne procjene cijene rizika u intervalima koji nisu duži od godine dana. Također, ima mogućnost uvećanja premije kao i odbijanja šteta koje proizilaze iz prevara.

Buduće štete osiguranja su glavni izvor neizvjesnosti koji utječe na iznos i vrijeme budućih novčanih tokova. Iznos plaćen po pojedinoj šteti je ograničen osiguranom svotom koja je utvrđena u polici osiguranja. Ostali značajni izvori neizvjesnosti vezani za neživotna osiguranja proizilaze iz zakonskih propisa koji daju pravo vlasnicima polica osiguranja da prijave štetu prije stupanja na snagu zastare, koja nastupa tri godine od saznanja osiguranika za štetu, ali ne kasnije od pet godina od početka godine, nakon godine nastanka štete kod materijalnih šteta, te tri godine kod nematerijalnih šteta nakon završetka liječenja odnosno nakon pravomoćne presude. Ova odredba je posebno značajna za trajnu invalidnost koja proizilazi iz osiguranja nezgode, zbog teškoća u procjeni perioda između nastanka štete i potvrde njenih trajnih posljedica.

Karakteristike pojedinih vrsta osiguranja, ako se značajno razlikuju od gore navedenih karakteristika, opisane su u nastavku.

Osiguranje motornih vozila

Portfolij osiguranja motornih vozila uključuje osiguranje automobilske odgovornosti i osiguranje cestovnih vozila-kasko. Osiguranje automobilske odgovornosti pokriva tjelesne povrede i imovinske štete u Federaciji BiH kao i štete u inostranstvu koje prouzrokuju osiguranici u sistemu Zelene karte.

Imovinske štete u automobilske odgovornosti i osiguranju cestovnih vozila-kasko se uglavnom prijavljuju i podmiruju nedugo nakon datuma nezgode. Prijave i isplate vezane uz tjelesne ozljede, međutim se teže procjenjuju i određuju u dužem periodu. Takve štete mogu biti podmirene u obliku jednokratne isplate ili kao renta.

Iznos šteta vezanih za tjelesne povrede i s njima vezanim gubicima zarada pod utjecajem su odluka koje donosi Vrhovni sud, a koje utječu na sudske praksu.

Automobilska odgovornost je regulisana Zakonom o obaveznom osiguranjima u prometu. Tarife i minimalne svote osiguranja su regulisane Zakonom. Osiguranici imaju pravo na bonus prilikom obnove police ukoliko ispunjavaju uslove.

Osiguranje cestovnih vozila-kasko predstavlja standardno osiguranje od štete čiji je iznos ograničen iznosom osiguranja.

Osiguranje imovine

Osiguranje imovine dijeli se okvirno na industrijske i privatne rizike. Za industrijske rizike Društvo koristi tehnike upravljanja rizicima kako bi identificiralo rizike i analiziralo gubitke te sarađuje sa reosiguravateljima. Privatni imovinski rizici sadrže standardna osiguranja građevina i stvari. Štete se obično prijavljuju brže i mogu se najčešće likvidirati bez odgađanja.

Osiguranje odgovornosti

Pokriva sve vrste odgovornosti i uključuje komercijalnu odgovornost, odgovornost za proizvode i profesionalnu odgovornost, kao i ličnu odgovornost.

Dok se većina osiguranja od opšte odgovornosti pribavlja na principu „prijavljene štete“, određena pokrića od osiguranja odgovornosti se osiguravaju na principu „nastanka“.

Osiguranje nezgode

Osiguranje nezgode se tradicionalno prodaje kao dodatak automobilske odgovornosti od strane Društva i obavezno osiguranje zaposlenih od posljedice nesreće.

8. ZARAĐENE PREMIJE OSIGURANJA

	2022.	2021.
Zaračunata bruto premija	51.648	46.256
Zaračunate premije predate u reosiguranje	(12.250)	(10.773)
Zaračunate premije predate u suosiguranje	(745)	(795)
Premije predate u reosiguranje/suosiguranje	(12.995)	(11.568)
Umanjenje vrijednosti premije osiguranja/suosiguranja (Napomena 30)	(983)	(314)
Naplata prethodno umanjenih iznosa potraživanja za premije osiguranja-suosiguranja (Napomena 30)	476	259
Ispravka vrijednosti premije predate u reosiguranje/suosiguranje	(507)	(55)
Promjena prenosne premije	(2.694)	(3.143)
Promjena prenosne premije - udio reosiguravatelja	565	786
Promjena prenosne premije - udio suosiguranja	(1)	42
Promjena rezervi prenosnih premija	(2.130)	(2.315)
UKUPNO	36.016	32.318

Sljedeća tabela prikazuje analizu zaračunate premije i nastalih šteta po vrstama osiguranja. Svi ugovori o osiguranju su zaključeni u BiH:

2022.	Bruto zaračunate premije	Bruto zarađene premije	Bruto nastale štete	Učešće reosiguranja u bruto premiji
Motorna vozila (autoodgovornost)	25.792	24.762	10.847	864
Motorna vozila (ostale vrste)	10.224	9.457	8.321	5.859
Imovina	5.615	5.060	3.926	3.517
Osobna osiguranja	7.415	6.805	4.739	1.223
Ostalo	1.857	1.617	811	787
UKUPNO	50.903	47.701	28.644	12.250
2021.	Bruto zaračunate premije	Bruto zarađene premije	Bruto nastale štete	Učešće reosiguranja u bruto premiji
Motorna vozila (autoodgovornost)	24.350	23.107	9.036	750
Motorna vozila (ostale vrste)	8.786	7.860	6.860	5.075
Imovina	4.800	4.398	2.018	2.911
Osobna osiguranja	6.101	5.545	4.723	1.244
Ostalo	1.424	1.395	426	793
UKUPNO	45.461	42.305	23.063	10.773

9. PRIHODI OD ULAGANJA

	2022.	2021.
Kamatni prihod (Napomena 28)	70	68
Realizovani dobiti od prodaje finansijskih instrumenata	-	71
UKUPNO	70	139

10. PRIHODI OD PROVIZIJA I NAKNADA

	2022.	2021.
Provizija reosiguranja i saosiguranja	2.430	2.161
UKUPNO	2.430	2.161

11. OSTALI OSIGURAVATELJNO - TEHNIČKI PRIHOD, NETO OD REOSIGURANJA

	2022.	2021.
Ostali prihodi iz poslova osiguranja	270	190
UKUPNO	270	190

12. OSTALI PRIHODI

	2022.	2021.
Nerealizirani prihodi - vrednovanje investicijskih nekretnina i ulaganja	3.376	441
Prihod od zakupa	1.103	908
Prihodi od naplate regresnih potraživanja	611	528
Prihod od refundacija, dotacija, subvencija i drugih naknada	21	18
Ostali prihodi	71	79
UKUPNO	5.182	1.974

13. IZDACI ZA OSIGURANE SLUČAJEVE, NETO

	2022.	2021.
Izdaci za štete	27.038	23.166
Izdaci za štete - regres	(785)	(755)
Bruto likvidirane štete	26.253	22.411
Udjeli reosiguravatelja u štetama reosiguranja iz retrocesije	(7.917)	(6.474)
Udio suosiguranja u štetama	(570)	(670)
Neto likvidirane štete	17.766	15.267
Promjene rezerve za nastale i prijavljene štete, bruto	1.494	(415)
Udio suosiguranja u promjenama šteta	14	(9)
Udio reosiguranja u promjenama šteta	(1.222)	163
Promjena rezervi za nastale i neprijavljene štete, bruto	1.452	1.085
Udio reosiguranja u promjenama šteta	(288)	(204)
Ukupno nastale štete osiguranja, bruto	28.643	22.402
Ukupno udio reosiguranja u ukupno nastalim štetama	(9.427)	(6.515)
UKUPNO	19.216	15.887

14. RASHODI OD ULAGANJA

	2022.	2021.
Amortizacija obveznica	(3)	(4)
Nerealizovani gubici od svođenja na fer vrijednosti finansijske imovine priznate po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, neto (Napomena 27)	(64)	(100)
UKUPNO	(67)	(104)

15. TROŠKOVI PRIBAVE

	2022.	2021.
Provizija - fizičke osobe	4.677	3.696
Provizija - pravne osobe	2.114	1.304
Ukupni troškovi provizije	6.791	5.000
Posrednički troškovi pribave	15	35
Obrada ponude i troškovi reklame	5	10
Ukupni ostali troškovi pribave	20	45
	6.811	5.045
Promjena razgraničenih troškova pribave (Napomena 30)	(638)	(1.230)
UKUPNO	6.173	3.815

16. OPĆI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

	2022.	2021.
Troškovi zaposlenih	7.586	6.513
<i>Neto plate</i>	3.962	3.380
<i>Porezi i doprinosi na plate</i>	2.923	2.472
<i>Naknade za topli obrok i prevoz i ostali troškovi zaposlenih</i>	701	661
Troškovi usluga	3.352	2.885
<i>Zakup</i>	1.684	1.826
<i>Reklama</i>	587	294
<i>IT usluge</i>	137	137
<i>Poštanske usluge</i>	164	124
<i>Ugovori o djelu</i>	248	97
<i>Donacije i pomoći</i>	66	62
<i>Održavanje</i>	236	108
<i>Ostale usluge</i>	230	237
Amortizacija (Napomene 19, 20, 21)	681	703
Energija	281	204
Reprezentacija	123	166
Materijal	67	112
Članarine i ostala davanja	118	104
Bankarske usluge	110	98
Premije osiguranja	43	34
Rezervisanja za troškove zaposlenih (Napomena 38)	50	49
Porezi koji ne ovise o rezultatu	31	45
Naknade članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	8	9
Ostali troškovi poslovanja	967	692
UKUPNO	13.417	11.614

17. OSTALI TEHNIČKI TROŠKOVI

	2022.	2021.
Izdaci za finansiranje institucija (Zaštitni fond, Biro zelene karte i Agencija za nadzor)	622	462
Troškovi preuzetih obaveza po ugovorima i ostalim obavezama	311	156
Otpis potraživanja za zajmove	55	4
Troškovi popusta, bonusa, povrata premije	38	78
Otpis ostalih potraživanja	29	37
Ostali tehnički troškovi	40	42
Ostali tehnički troškovi osiguranja	1.095	779
Izdaci za preventive	462	478
Vatrogasni doprinos	20	19
Troškovi za preventivnu djelatnost	482	497
UKUPNO	1.577	1.276

18. POREZ NA DOBIT

Ukupan porez se priznaje u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i može se prikazati kako slijedi:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Tekući porez na dobit	287	369
UKUPNO	287	369

Usklađivanje oporezive dobiti iskazane u poreskom bilansu sa računovodstvenom dobiti može se prikazati kako slijedi:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Dobit prije oporezivanja	2.874	3.681
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 10%	287	368
Efekat porezno nepriznatih rashoda	77	52
Kapitalni dobiti iz bilansa stanja	99	-
Porezni poticaj	(74)	(51)
Porez na dobit	389	369
Porezni kredit - porez prema poreznom bilansu za Distrikt Brčko	(88)	-
Konačni porez na dobit	301	369
Efektivna poreska stopa za godinu	10,47%	10,02%

Društvo je u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziju FBiH u obavezi predati godišnje finansijske izvještaje u FIA najkasnije do posljednjeg dana februara tekuće godine za prethodnu godinu. Prema Zakonu o Porezu na dobit FBiH porezni obveznici dužni su tačno popunjenu poreznu prijavu podnijeti Poreznoj upravi u roku 30 dana po isteku roka propisanog za podnošenje godišnjih finansijskih izvještaja.

Zbog prethodno navedenog, Društvo u trenutku predaje finansijskih izvještaja, nije imalo konačni porezni bilans, te se obaveza za porez na dobit za 2022. godinu prikazana u izvještaju o finansijskom položaju razlikuje od one koja je prikazana u poreznom bilansu.

18. POREZ NA DOBIT (NASTAVAK)

Razlika od 14 hiljada KM nije materijalna, te će se usklađenje evidentirati tokom 2023. godine. Međutim, Društvo do datuma završetka obavljanja revizije nije raspolagalo preciznom informacijom da li postoje potencijalni efekti korekcija porezne osnovice po osnovu transakcija sa povezanim licima izvršenim tokom godine, s obzirom da još uvijek nije završen Elaborat o transfernim cijenama za 2022. godinu.

19. NEMATERIJALNA IMOVINA

	Softver	Ulaganja u tudu imovinu	Imovina u pripremi	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST				
Stanje na dan 1. januar 2021.	520	220	-	740
Povećanja	201	35	-	236
Stanje na dan 31. decembar 2021.	721	255	-	976
Povećanja	204	-	268	472
Prenos sa/na	-	268	(268)	-
Stanje na dan 31. decembar 2022.	925	523	-	1.448
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI				
Stanje na dan 1. januar 2021.	155	112	-	267
Amortizacija za godinu	97	22	-	119
Stanje na dan 31. decembar 2021.	252	134	-	386
Amortizacija za godinu	132	33	-	165
Stanje na dan 31. decembar 2022.	384	167	-	551
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST				
Stanje na dan 31. decembar 2022.	541	356	-	897
Stanje na dan 31. decembar 2021.	469	121	-	590

20. MATERIJALNA IMOVINA

	Oprema i namještaj	Investicije u toku	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST			
Stanje na dan 1. januar 2021.	2.607	1.691	4.298
Povećanja	438	-	438
Transferi na ulaganja u nekretnine (Napomena 22)	-	(512)	(512)
Stanje na dan 31. decembar 2021.	3.045	1.179	4.224
Povećanja	437	3.238	3.675
Prenos sa/na	59	(59)	-
Otuđenje i rashodovanja	(156)	-	(156)
Stanje na dan 31. decembar 2022.	3.385	4.358	7.743
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI			
Stanje na dan 1. januar 2021.	1.214	-	1.214
Amortizacija za godinu	320	-	320
Otpis ili otuđenje	(136)	-	(136)
Stanje na dan 31. decembar 2021.	1.398	-	1.398
Amortizacija za godinu	344	-	344
Otuđenje i rashodovanja	(106)	-	(106)
Stanje na dan 31. decembar 2022.	1.636	-	1.636
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST			
Stanje na dan 31. decembar 2022.	1.749	4.358	6.107
Stanje na dan 31. decembar 2021.	1.647	1.179	2.826

21. IMOVINA S PRAVOM KORIŠTENJA

	Nekretnine	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST		
Stanje na dan 1. januar 2021.	562	562
Povećanja	266	266
Stanje na dan 31. decembar 2021.	828	828
Korekcija prethodnog perioda	673	673
Prenos na unaprijed plaćene troškove (Napomena 31)	(592)	(592)
Povećanje	135	135
Otuđenje i rashodovanje	(294)	(294)
Stanje na dan 31. decembar 2022.	750	750
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI		
Stanje na dan 1. januar 2021.	219	219
Amortizacija za godinu	168	168
Stanje na dan 31. decembar 2021.	387	387
Amortizacija za godinu	172	172
Korekcija prethodnog perioda	31	31
Otuđenje i rashodovanje	(232)	(232)
Stanje na dan 31. decembar 2022.	358	358
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST		
Stanje na dan 31. decembar 2022.	392	392
Stanje na dan 31. decembar 2021.	441	441

Dodatne informacije vezane za imovinu s pravom korištenja u skladu sa Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja 16 „Najmovi“ prezentirane su u nastavku:

	Nekretnine sa pravom korištenja
Neto knjigovodstvena vrijednost 31. decembra 2022. godine (000 KM)	441
Dodatna ulaganja u nekretnine s pravom korištenja (000 KM)	135
Inkrementalna kamatna stopa	od 3,85% do 6,09%
Stopa amortizacije	od 10,53% do 75%
Broj ugovora o zakupu	10
Period prava korištenja	od 1,33 do 9,5 godina

22. ULAGANJA U NEKRETNINE

	Zemljište	Zgrade	Ulaganje u nekretnine u pripremi	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST				
Stanje na dan 1. januar 2021.	6.057	5.972	-	12.029
Povećanja uključujući transfere (Napomena 20)	880	1.805	-	2.685
Efekti promjene računovodstvene politike	365	768	-	1.133
Stanje na dan 31. decembar 2021.	7.302	8.545	-	15.847
Efekti svođenja na fer vrijednosti	3.073	303	-	3.376
Povećanje	167	-	824	991
Prenos sa/na	620	204	(824)	-
Stanje na dan 31. decembar 2022.	11.162	9.052	-	20.214
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI				
Stanje na dan 1. januar 2021.	-	155	-	155
Amortizacija za godinu	-	96	-	96
Stanje na dan 31. decembar 2021.	-	251	-	251
Usklađenje	-	11	-	11
Stanje na dan 31. decembar 2022.	-	262	-	262
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST				
Stanje na dan 31. decembar 2022.	11.162	8.790	-	19.952
Stanje na dan 31. decembar 2021.	7.302	8.294	-	15.596

Do 31. decembra 2022. godine, društvo je izvršilo i priznalo efekte novih procjena ulaganja u nekretnine.

23. OSTALA DUGOROČNA POTRAŽIVANJA

Ostala dugoročna potraživanja se odnose na razgraničenja preventive.

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Ostala dugoročna potraživanja	41	189
UKUPNO	41	189

24. ULAGANJE U POVEZANA LICA

	Udio u vlasništvu	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
ASA Agent d.o.o. Sarajevo	100,00%	2	2
UKUPNO		2	2

25. ULAGANJE U PRIDRUŽENA LICA

	Udio u vlasništvu	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Novotel d.o.o. Sarajevo	6,50%	650	-
UKUPNO		650	-

25. ULAGANJE U PRIDRUŽENA LICA (NASTAVAK)

Finansijski podaci društva Novotel za 2022. godinu:

	Iznos
Ukupna imovina na 31.12.2022. godine	698
Ukupne obaveze na 31.12.2022. godine	248
Neto imovina na 31.12.2022. godine	450
Neto dobit za 2022. Godinu	389

26. POTRAŽIVANJA ZA DEPOZITE I DATE ZAJMOVE

	Dospijeće	Kamatna stopa u %	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Nenamjenski depoziti kod banaka u BiH ili zemlji članici EU	31.12.2023 - 6.7.2026	1,75 - 1,95	5.560	7.070
Namjenski depoziti kod banaka u BiH ili zemlji članici EU	4.12.2024 - 30.12.2025	1,70 - 2,35	3.500	2.500
Dati zajmovi klijentima Izdvojena sredstva u fond Biroa zelene karte u BiH	10.1.2023 - 1.10.2027	2,90 - 6,00	2.333	2.941
	-	-	665	608
UKUPNO			12.058	13.119

27. FINANSIJSKA IMOVINA PRIZNATA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Sarajevo Osiguranje d.d. Sarajevo	1.036	1.095
Vlasnički vrijednosni papiri	1.036	1.095
Dužnički vrijednosni papiri	-	-
UKUPNO	1.036	1.095

Promjene u fer vrijednosti vlasničkih vrijednosnih papira koje su priznate po fer vrijednosti mogu se prikazati kako slijedi:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Stanje na dan 1. januara	1.095	1.292
Usklađenje za fer vrijednost, neto (Napomena 14)	(64)	(216)
Kupovina novih dionica	5	19
Stanje na dan 31. decembra	1.036	1.095

26. FINANSIJSKA IMOVINA PRIZNATA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA (NASTAVAK)

Promjene u ispravci vrijednosti dužničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti mogu se prikazati kako slijedi:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Stanje na dan 1. januara	-	7
Dospijeće	-	(7)
Stanje na dan 31. decembra	-	-

28. FINANSIJSKA IMOVINA PO AMORTIZIRANOM TROŠKU

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Obveznice Vlade RS RSBD-O24	518	521
Obveznice Vlade RS RSBD-O-R	500	500
Obveznice Vlade RS RSBD-O03	454	454
Obveznice Vlade RS RSBD-O05	172	172
Obveznice Vlade RS RSBD-O06	-	97
Stanje na dan 31. decembra	1.644	1.744

Kretanja vrijednosti ove imovine bila je kako slijedi:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Stanje na dan 1. januara	1.744	1.225
Kupovine tokom godine	-	521
Naplata glavnice i kamate	(170)	(70)
Kamata (Napomena 9)	70	68
Stanje na dan 31. decembra	1.644	1.744

29. UDIO REOSIGURANJA U TEHNIČKIM REZERVAMA

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Udio reosiguranja i saosiguranja u prenosnoj premiji	3.863	3.297
Udio reosiguranja i saosiguranja u rezervi nastale i prijavljene štete	1.752	530
Udio reosiguranja u rezervama za nastale neprijavljene štete	1.265	978
UKUPNO	6.880	4.805

30. RAZGRANIČENI TROŠKOVI PRIBAVE

Analiza odgođenih troškova pribave prikazana je u nastavku:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Stanje na dan 1. januara	4.066	2.836
Povećanje kapitaliziranih troškova pribave (Napomena 15)	638	1.230
Stanje na dan 31. decembra	4.704	4.066

31. POTRAŽIVANJA IZ UGOVORA O OSIGURANJU I OSTALA POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Potraživanja po osnovu premije osiguranja u zemlji - od osiguranika	7.884	4.902
Umanjenje vrijednosti potraživanja od premije	(632)	(223)
Potraživanja od osiguranika	7.252	4.679
Potraživanja za avanse iz poslova osiguranja	256	526
Potraživanja od drugih osiguravajućih društava u zemlji	118	59
Potraživanja od drugih osiguravajućih društava iz inostranstva	23	15
Ostala potraživanja	1.389	1.336
Umanjenje vrijednosti ostalih potraživanja	(140)	(111)
Potraživanja iz poslova osiguranja	1.646	1.825
Potraživanja od zaposlenih	18	10
Potraživanja za učešće u dobiti	7	7
Ostala finansijska potraživanja	48	57
Ostala kratkoročna potraživanja	73	74
UKUPNO	8.971	6.578

Kretanje umanjjenja vrijednosti potraživanja od osiguranika tokom godine bilo je kako slijedi:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Stanje na dan 1. Januara	223	348
Gubici od umanjjenja vrijednosti (Napomena 8)	983	314
Naplata prethodno umanjenih iznosa (Napomena 8)	(476)	(259)
Otpis	(98)	(180)
Stanje na dan 31. decembra	632	223

31. POTRAŽIVANJA IZ UGOVORA O OSIGURANJU I OSTALA POTRAŽIVANJA (NASTAVAK)

Kretanje umanjjenja vrijednosti ostalih potraživanja tokom godine bilo je kako slijedi:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Stanje na dan 1. Januara	111	92
Gubici od umanjjenja vrijednosti	29	-
Naplata prethodno umanjenih iznosa	-	(10)
Otpis	-	29
Stanje na dan 31. decembra	140	111

32. UNAPRIJED PLAĆENI TROŠKOVI

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Unaprijed plaćeni troškovi reklamno- marketinških usluga, podrške prilikom provođenja akcija i subvencioniranih kamata	2.520	2.420
Razgraničeni troškovi provizije	2.009	1.583
Unaprijed plaćeni troškovi zakupa	712	521
Razgraničeni troškovi sredstva preventive	232	107
Ostali unaprijed plaćeni troškovi	9	61
UKUPNO	5.482	4.692

33. NOVAC U BANC I BLAGAJNI

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Novac na računima kod banaka u KM	345	1.957
Novac na računima kod banaka u stranim valutama	23	16
UKUPNO	368	1.973

34. DIONIČKI KAPITAL

Struktura dioničara na 31. decembar je kako slijedi:

	Broj dionica	% vlasništva	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
ASA Finance d.d. Sarajevo	48.000	80	8.832	4.224
Bosna RE d.d. Sarajevo	12.000	20	2.208	1.056
UKUPNO	60.000	100	11.040	5.280

Tokom drugog kvartala 2022. godine Nadzorni odbori ASA Osiguranja i Central osiguranja su donijeli odluke o statusnoj promjeni spajanja, što je provedeno do datuma obavljanja revizije.

Za potrebe izračunavanja dobiti po dionici, dobiti se računaju kao dobit tekućeg razdoblja namijenjena dioničarima Društva. Broj redovnih dionica je ponderirani prosječni broj izdanih redovnih dionica tokom godine nakon umanjjenja za redovne trezorske dionice. Ponderirani prosječni broj redovnih dionica za izračun osnovne i razrijeđene dobiti po dionici je bio 60.000 (2021.: 60.000).

34. DIONIČKI KAPITAL (NASATAVAK)

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Dobit za period/godinu namijenjena redovnim dioničarima za dobit po dionici	2.587	3.312
Osnovna i razrijeđena dobit po dionici	43,1	55,2

Obzirom da Društvo nema ugovorenih finansijskih instrumenta koji se mogu konvertovati u kapital, razrijeđena dobit po dionici je ista kao i osnovna dobit po dionici.

35. ZAKONSKE REZERVE

Zakonske rezerve odnose se na rezerve utvrđene Zakonom o privrednim društvima Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br. 75/21), član 181., te predstavljaju izdvajanja najmanje 20% godišnjeg iznosa neto dobiti sve dok fond rezervi ne dostigne najmanje 25% osnovnog kapitala dioničkog društva.

36. TEHNIČKE REZERVE

	31. decembar 2021.	31. decembar 2021.
Bruto iznos prenosnih premija	24.110	21.416
Rezerve za nastale neprijavljene štete	8.811	7.357
Bruto iznos rezervi šteta	3.723	2.215
Rezerve za neistekle rizike	793	580
Rezerve za bonuse i popuste	735	509
UKUPNO	38.172	32.077

Bruto iznos prenosnih premija osiguranja je umanjen za iznos predanog saosiguranja u 2022. godini za iznos 198 hiljada KM (u 2021. godini za iznos od 199 hiljada KM). Bruto iznos rezervi šteta je umanjen za iznos predanog saosiguranja u 2022. godini za iznos 14 hiljada KM.

Ukupne tehničke rezerve, neto od reosiguranja, na dan 31. decembra 2022. godine iznose hiljada KM i to:

Tehničke rezerve (bruto)	38.172
Udio reosiguranja	(6.880)
Tehničke rezerve neto od reosiguranja	31.292

Ove rezerve se sastoje od: rezerve za prenosnu premiju u iznosu od 20.247 hiljada KM, rezerve za prijavljene a neisplaćene štete u iznosu od 1.970 hiljada KM, rezerve za nastale a neprijavljene štete u iznosu od 7.546 hiljada KM, rezerve za bonuse i popuste 735 hiljada KM i rezerve za neistekle rizike 793 hiljada KM.

Na dan 31. decembra 2022. godine, Društvo je imalo 31.511 hiljada KM uložениh sredstava iz osnova tehničkih rezervi. Na ovaj način je je ostvarena pokrivenost realizovanih sredstava tehničkih rezervi uložениm sredstvima u skladu sa Pravilnikom o visini i načinu ulaganja sredstava Agencije za nadzor osiguranja FBiH. Ukupno uložena sredstava su veća za 219 hiljada KM od ukupnih tehničkih rezervi Društva.

36. TEHNIČKE REZERVE (NASTAVAK)**36.1 Razvoj rezervi šteta - rezerve za prijavljene a neplaćene štete**

Proizvodi	Rezerve za prijavljene a neplaćene štete 1. januar 2022	Štete prijavljene prije 1. januara 2022., isplaćene u periodu 1. januar 2022 - 31. decembar 2022.	Preostale rezerve za štete prijavljene prije 1. januara 2022. koje nisu plaćene	Razvoj rezervi šteta
01 Osiguranje nezgode	35	4	39	(8)
03 Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	158	29	89	40
09 Osiguranje ostalih šteta na imovini	2	-	2	-
10 Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	1.949	981	1.461	(492)
13 Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	71	53	19	(2)
UKUPNO	2.215	1.067	1.610	(462)

36.2 Razvoj rezervi šteta - rezerve za nastale a neprijavljene štete

Proizvodi	Rezerve za nastale a neprijavljene štete 1. januar 2022	Štete plaćene u periodu od 1. januara 2022 - 31. decembra 2022, nastale, a neprijavljene prije 1. januara 2022.	Preostale rezerve za prijavljene, a neplaćene štete nastale, a neprijavljene prije 1. januara 2022.	Procjena preostalih rezervi za nastale a neprijavljene štete	Razvoj rezervi šteta
01 Osiguranje nezgode	1.883	1.543	63	690	(413)
02 Zdravstveno osiguranje	99	113	-	9	(23)
03 Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	741	1.009	33	235	(536)
05 Osiguranje vazduhoplova	-	23	-	-	(23)
07 Osiguranje robe u prevozu	20	2	-	(17)	35
08 Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	54	154	145	5	(250)
09 Osiguranje ostalih šteta na imovini	103	418	-	293	(608)
10 Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	4.304	2.423	148	184	1.549
13 Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	134	199	78	23	(166)
16 Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka	19	29	120	31	(161)
UKUPNO	7.357	5.913	587	1.453	(596)

36. TEHNIČKE REZERVE (NASTAVAK)**36.3 Razvoj rezervi šteta - ukupno**

Proizvodi	Rezerve za nastale a neprijavljene štete 1. januar 2022	Štete plaćene u periodu od 1. januara 2022 - 31. decembra 2022, nastale, a neprijavljene prije 1. januara 2022.	Preostale rezerve za prijavljene, a neplaćene štete nastale, a neprijavljene prije 1. januara 2022.	Procjena preostalih rezervi za nastale a neprijavljene štete	Razvoj rezervi šteta
01 Osiguranje nezgode	1.918	1.547	102	691	(422)
02 Zdravstveno osiguranje	99	113	-	10	(24)
03 Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	899	1.038	121	235	(495)
05 Osiguranje vazduhoplova	-	23	-	-	(23)
07 Osiguranje robe u prevozu	20	2	-	(17)	35
08 Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	54	154	145	5	(250)
09 Osiguranje ostalih šteta na imovini	105	418	2	293	(608)
10 Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	6.253	3.403	1.609	184	1.057
13 Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	205	253	98	23	(168)
16 Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka	19	28	120	31	(160)
UKUPNO	9.572	6.978	2.197	1.455	(1.058)

36.4 Analiza kretanja u rezervama za prijavljene a neplaćene štete

	2022. Bruto	2022. Reosiguranje	2022. Neto	2021. Bruto	2021. Reosiguranje	2021. Neto
Stanje na dan 1. januara	2.215	530	1.685	2.639	693	1.946
Štete nastale u tekućoj godini	26.428	8.897	17.531	19.735	6.018	13.717
Prenos iz IBNR-A	1.390	1.175	215	1.131	290	841
Promjene u štetama iz prethodnih godina	118	48	70	716	240	476
Isplaćene štete	25.683	7.917	17.766	21.741	6.474	15.267
Stanje na dan 31. decembar	3.723	1.753	1.970	2.215	530	1.685

36.5 Analiza kretanja rezervi za nastale a neprijavljene štete

	2022. Bruto	2022. Reosiguranje	2022. Neto	2021. Bruto	2021. Reosiguranje	2021. Neto
Stanje na dan 1. januara	7.358	977	6.381	6.273	772	5.501
Prenos na rezervisanja za prijavljene a neplaćene štete	1.453	288	1.165	1.085	205	880
Stanje na dan 31. decembar	8.811	1.265	7.546	7.358	977	6.381

36. TEHNIČKE REZERVE (NASTAVAK)**36.6 Analiza kretanja u rezervi za prenosne premije**

	2022. Bruto	2022. Reosiguranje	2022. Neto	2021. Bruto	2021. Reosiguranje	2021. Neto
Stanje na dan 1. januara	21.415	(3.296)	18.119	18.314	(2.511)	15.803
Premije polisirane tokom godine	50.903	(12.250)	38.653	45.462	(10.773)	34.689
Minus: premije zarađene tokom godine	48.209	(11.684)	36.525	42.361	(9.988)	32.373
Stanje na dan 31. decembar	24.109	(3.862)	20.247	21.415	(3.296)	18.119

36.7 Preostala ročnost obaveza osiguranja

2022.	Manje od 1 godine	Od 1 do 5 godina	Više od 5 godina	Ukupno
Rezerve za prenosnu premiju i rezerve za neistekle rizike	24.903	-	-	24.903
Rezerve za prijavljene a neisplaćene štete i rezerva za nastale a neprijavljene štete i ostale rezerve	665	10.426	1.441	12.532
Rezerve za bonuse i popuste	735	-	-	735
	38.173	10.426	1.441	38.170
2021.	Manje od 1 godine	Od 1 do 5 godina	Više od 5 godina	Ukupno
Rezerve za prenosnu premiju i rezerve za neistekle rizike	22.004	-	-	22.004
Rezerve za prijavljene a neisplaćene štete i rezerva za nastale a neprijavljene štete i ostale rezerve	814	7.080	1.679	9.573
Rezerve za bonuse i popuste	509	-	-	509
	23.327	7.080	1.679	32.086

37. OBAVEZE PO OSNOVU NAJMA

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Dugoročne obaveze	259	25
Kratkoročne obaveze	142	45
UKUPNO	401	70

38. REZERVISANJA

Rezervisanja se odnose na rezervisanja za naknade zaposlenim.

Kretanja na rezervisanjima za naknade zaposlenima tokom godine mogu se prikazati kako slijedi:

	31. dceembar 2022.	31. decembar 2021.
Stanje na dan 1. januara	126	77
Povećanja rezervisanja (Napomena 16)	50	49
Isplata	(4)	-
Stanje na 31. decembra	172	126

39. OSTALE OBAVEZE

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Obaveze za pretplate potraživanja za premije osiguranja	7.822	5.780
Obaveze prema dobavljačima	1.687	710
Obaveze iz ugovora o osiguranju prema posrednicima	823	450
Obaveze iz ugovora o osiguranju i ostale obaveze	628	263
Obaveze za plate i doprinose	500	445
Obaveze prema uposlenicima	136	36
Obaveze za rezerve za sredstva preventive	19	8
UKUPNO	11.615	7.692

40. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA

Društvo smatra da ima neposredni odnos povezane osobe sa svojim dioničarima i njihovim podružnicama, članovima Uprave i ostalim ključnim rukovodstvom, bliskim članovima porodica ključnog rukovodstva i društvima pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem ključnog rukovodstva i bliskih članova njihovih obitelji.

Dioničari

Dioničari Društva su ASA Finance d.d. Sarajevo (vlasnički udio 88,03%) i Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo (Bosna RE sa vlasničkim udjelom 11,97%). ASA Finance je u 100% vlasništvu ASA Invest d.o.o. Sarajevo.

Društvo se reosigurava kod Bosna RE. Rezultat tih transakcija su premije predane u reosiguranje, udio reosiguranja u štetama tokom godine, prihod po proviziji od reosiguranja i stanje potraživanja i obaveza iz poslova reosiguranja na kraju perioda.

Ostala povezana lica

Društvo takođe posluje sa povezanim licima ASA Grupacije. Ključno rukovodstvo obuhvata članove Uprave i Nadzornog odbora.

40. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA (NASTAVAK)

Članovima Uprave i Nadzornom odboru isplaćene su sljedeće naknade:

	2022.	2021.
Bruto plate Uprave	421	465
Ostale naknade Uprave	6	4
Naknade Nadzornom odboru	5	2
UKUPNO	432	471

	Potraživanja		Obaveze	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Dionadžari/vlasnici				
Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo	8	-	-	-
Ostala povezana lica				
ASA Banka d.d. Sarajevo	4	764	(339)	(510)
ASA RENT d.o.o. Sarajevo	492	506	-	-
Prevent Grupa	331	61	(36)	-
Asa testing centar d.o.o. Sarajevo/ASA Assistance d.o.o. Sarajevo	1.109	173	1.024	606
ASA ŠPED d.o.o. Sarajevo	38	36	-	-
ASA NEKRETNINE d.o.o. Sarajevo	6	13	(1)	31
PZU Eurofarm Centar	2	2	(1)	4
Establish d.o.o. Sarajevo	-	1	(22)	12
ASA ENERGIJA d.o.o. Sarajevo	1	1	-	-
ASA AGENT d.o.o. Sarajevo	-	-	23	28
ASA AGENT d.o.o. Banja Luka	-	-	(34)	12
ASA KAPITAL d.o.o. Sarajevo	3	4	-	-
ASA PSC d.o.o.	1	1	-	-
Central osiguranje	70	41	51	(38)
UKUPNO	2.065	1.603	665	145

40. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA (NASTAVAK)

	Prihodi		Rashodi/Nabavke	
	2022.	2021.	2022.	2021.
Dionari/vlasnici				
Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo	22	-	12.673	-
Ostala povezana lica				
Asa testing centar d.o.o. Sarajevo/ASA Assistance d.o.o. Sarajevo	2.003	2.390	4.676	10.883
ASA RENT d.o.o.	939	207	372	1.159
Prevent Grupa	501	54	207	221
PZU EUROFARM Centar	22	-	210	-
Establish d.o.o.	6	11	143	653
ASA ŠPED d.o.o.	72	44	36	97
ASA Banka d.d. Sarajevo	448	6	1.459	130
ASA INVEST d.o.o. Sarajevo	2	1	-	-
ASA NEKRETNINE d.o.o. Sarajevo	38	-	156	1.691
ASA AGENT d.o.o.	2	-	200	1.066
ASA HOLDING d.o.o.	-	-	9	9.102
ASA AGENT d.o.o. Banja Luka	-	-	240	1.066
ASA Direkt d.o.o.	8	-	-	-
ASA ENERGIJA d.o.o.	2	-	-	-
ASA KAPITAL d.o.o. Sarajevo	(1)	-	-	-
Mplus BH d.o.o. Sarajevo	-	-	-	49
Central osiguranje	264	-	163	-
UKUPNO	4.328	2.713	20.544	26.117

41. POTENCIJALNE OBAVEZE

Na dan 31. decembar 2022. godine protiv Društva su pokrenute tužbe po štetama po poslovima osiguranja od strane povjerilaca radi naplate njihovih potraživanja. Ukupno je pokrenuto 3.736 hiljada KM (31. decembar 2021: 2.319 hiljada KM) vrijednosti tužbi. Društvo je ove sporove uključilo u rezervacije šteta na dan 31. decembra 2022. godine.

Protiv Društva, osim gore navedenih nema pokrenutih drugih postupaka.

42. FINANSIJSKI INSTRUMENTI I UPRAVLJANJE RIZICIMA

Poslovanje Društva može biti izloženo različitim finansijskim rizicima: tržišni rizik (koji obuhvata rizik od promjena deviznih kurseva), kreditni rizik i rizik likvidnosti. Funkcija upravljanja rizicima u Društvu je usmjereno na nastojanje da se u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta potencijalni negativni utjecaji na finansijsko poslovanje Društva svedu na minimum.

Temeljne računovodstvene politike i procedure, uključujući kriterije za priznavanje i osnov za mjerenje za svaku kategoriju finansijske imovine i finansijskih obaveza, uključujući i osnovu po kojoj se priznaju povezani prihodi i rashodi objavljene su u Napomeni 2. uz ove finansijske izvještaje.

42. FINANSIJSKI INSTRUMENTI I UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Novac i novčani ekvivalenti	368	1.973
Depoziti	9.725	10.178
Zajmovi	2.333	2.941
Ulaganja raspoloživa za prodaju	1.644	1.744
Ulaganja u finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	1.036	1.095
Ostala kratkoročna potraživanja i razgraničenja	8.971	6.578
UKUPNO	24.077	24.509

42.1. Upravljanje valutnim rizikom

Društvo je izloženo riziku promjene kursa kroz transakcije u stranim valutama. To je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati zbog promjene kursa strane valute. Izloženost riziku promjene kursa na dan izvještavanja je minimalna s obzirom na činjenicu da su sva imovina i obaveze Društva denominirani u KM.

42.2 Upravljanje kamatnim rizikom

Izloženost Društva riziku promjena u kamatnim stopama je koncentrisana u investicijskom portfoliju. Zbog činjenice da je većina finansijske imovine odobrena uz fiksnu kamatnu stopu, Društvo na datum izvještavanja nije bilo izloženo značajnijem kamatnom riziku.

Analiza promjene kamatnih stopa

Tabela u nastavku prikazuje finansijsku imovinu i obaveze Društva, analizirane prema periodima promjene kamatnih stopa koje se određuju na osnovu preostalog ugovornog dospeljeća i ugovornog perioda promjene kamatnih stopa.

31. decembar 2022.	Do 6 mjeseci	6 do 12 mjeseci	1 do 2 godine	2 do 5 godina	Preko 5 godina	Beskamatno	Ukupno	Fiksna kamata
Vlasnički vrijednosni papiri	-	-	-	-	-	1.036	1.036	-
Obveznice	-	-	-	1.126	518	-	1.644	1.644
Depoziti kod banaka	-	1.000	2.500	5.560	-	-	9.060	9.060
Depoziti kod drugih institucija	-	-	-	-	665	-	665	665
Zajmovi	817	416	478	622	-	-	2.333	2.333
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	3.625	3.757	640	794	155	-	8.971	8.971
Unaprijed plaćeni troškovi	875	1.079	1.410	1.588	530	-	5.482	5.482
Novac i novčani ekvivalenti	-	-	-	-	-	368	368	-
Ukupno finansijska imovina	5.317	6.252	5.028	9.690	1.868	1.404	29.559	28.155
Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i razgraničenja	2.308	1.042	136	-	-	-	3.486	3.486
Ukupno finansijske obaveze	2.308	1.042	136	-	-	-	3.486	3.486
Kamatna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	3.009	5.210	4.892	9.690	1.868	1.404	26.073	24.669

42. FINANSIJSKI INSTRUMENTI I UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**42.2 Upravljanje kamatnim rizikom (nastavak)****Analiza promjene kamatnih stopa (nastavak)**

31. decembar 2021.	Do 6 mjeseci	6 do 12 mjeseci	1 do 2 godine	2 do 5 godina	Preko 5 godina	Beskamatno	Ukupno	Fiksna kamata
Vlasnički vrijednosni papiri	-	-	-	-	-	1.095	1.095	-
Obveznice	-	97	-	672	975	-	1.744	1.744
Depoziti kod banaka	510	-	1.000	8.060	-	-	9.570	9.570
Depoziti kod drugih institucija	608	-	-	-	-	-	608	608
Zajmovi	942	346	640	997	-	16	2.941	2.941
Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja	3.746	1.700	618	314	200	-	6.578	6.578
Unaprijed plaćeni troškovi	1.080	1.080	1.562	963	7	-	4.692	4.692
Novac i novčani ekvivalenti	-	-	-	-	-	1.973	1.973	-
Ukupno finansijska imovina	6.886	3.223	3.820	11.006	1.182	3.084	29.201	26.133
Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i razgraničenja	76	76	106	208	86	1.687	2.238	551
Ukupno finansijske obaveze	76	76	106	208	86	1.687	2.238	551
Kamatna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	6.810	3.147	3.714	10.798	1.096	1.397	26.963	25.582

42.3. Rizik likvidnosti

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dovoljnog iznosa gotovine, kao i obezbjeđenje adekvatnih izvora finansiranja. Ovaj rizik uključuje rizik nesposobnosti finansiranja imovine u prikladnim rokovima i kamatama te rizik nesposobnosti likvidacije imovine po razumnoj cijeni i u prikladnom vremenskom periodu. Na dan 31. decembra 2022. godine, koeficijent likvidnosti izračunat prema Pravilniku o likvidnosti iznosi: 5 na bazi izračuna dospjelih obaveza (2021.: 6 na bazi izračuna dospjelih obaveza). Napomena 41.6 prikazuje analizu ročnosti na datum izvještavanja za finansijska sredstva i finansijske obaveze.

42.4. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik prestanka otplaćivanja obaveze ili potencijalne obaveze druge strane s kojom je Društvo izvršilo transakciju. Društvo je usvojilo politiku poslovanja sa isključivo kreditno sposobnim stranama. Izloženost Društva i kreditni rejting strana sa kojima se posluje se kontinuirano prati uz procjenu kreditne sposobnosti po potraživanjima i po potrebi se pribavlja osigurateljno pokriće za kreditna jamstva.

42. FINANSIJSKI INSTRUMENTI I UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**42.4. Kreditni rizik (nastavak)***Maksimalna izloženost kreditnom riziku*

Maksimalna izloženost kreditnom riziku na datum izvještavanja bez uzimanja u obzir bilo kojeg jemstva ili drugog poboljšanja kredita je kako slijedi:

	Napomene	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Novac i novčani ekvivalenti	32	368	1.973
Dužnički vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju	27	1.644	1.744
Zajmovi i depoziti	25	12.058	13.119
Potraživanja	30, 23	9.012	6.767
Udio reosiguranja u tehničkim rezervama	27	6.880	4.805
UKUPNO		29.962	28.408

U toku svog redovnog poslovanja Društvo je izloženo kreditnom riziku. To obično proizilazi iz štetnih promjena u sposobnosti zajmoprimca da otplati dug. Maksimalna izloženost Društva kreditnom riziku je predstavljena knjigovodstvenom vrijednošću finansijske imovine.

Uprava je donijela kreditnu politiku i kontinuirano prati izloženost kreditnom riziku. Za sve osiguranike rade se ocjene kreditne sposobnosti i prikupljaju instrumenti osiguranja prije plaćanja po odobrenim kreditima ili njihovoj prolongaciji. Društvo je usvojilo oprezniju politiku investiranja.

Tabela starosne strukture potraživanja po osnovu premije ugovora o osiguranju u nastavku:

	Nedospjelo	< 90 dana	90 - 180 dana	> 180 dana	Ukupno dospjelo i bez ispravke vrijednosti	Dospjelo i sa ispravkom vrijednosti	Ukupno
31.12.2022.							
Potraživanja za premiju	6.602	412	130	740	1.282	(632)	7.252
Ukupno	6.602	412	130	740	1.282	(632)	7.252
31.12.2021							
Potraživanja za premiju	3.324	535	297	746	1.578	(223)	4.679
Ukupno	3.324	535	297	746	1.578	(223)	4.679

Potraživanja i ostala finansijska imovina izložena kreditnom riziku na dan izvještaja nije dospjela.

42. FINANSIJSKI INSTRUMENTI I UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**42.5. Valutni rizik**

Društvo je izloženo valutnom riziku kroz transakcije u stranim valutama, ovo je rizik da će se vrijednost finansijske imovine mijenjati zbog promjena u kursovima stranih valuta.

Izloženost valutnom riziku proizilazi iz kreditnih, depozitnih i investicijskih aktivnosti, kao i iz premijskog prihoda, izračuna povezanih tehničkih rezervi i likvidiranih šteta po polisama osiguranja s valutnom klauzulom. Ovaj rizik se odnosi na Euro.

Društvo upravlja valutnim rizikom tako što pokušava smanjiti razliku između imovine i obaveza denominiranih u stranoj valuti ili uz valutnu klauzulu.

Valutna struktura finansijske imovine i obaveza Društva na dan 31. decembra 2022. i 31. decembra 2021. godine je kako slijedi:

na dan 31. decembar 2022.	KM vezane uz EUR	KM	Ukupno
<i>Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha</i>			
Vlasnički vrijednosni papiri	-	1.036	1.036
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>			
Obveznice	-	1.644	1.644
<i>Kredit i potraživanja</i>			
Depoziti kod banaka	9.060	-	9.060
Depoziti kod drugih institucija	-	665	665
Zajmovi	-	2.333	2.333
<i>Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja</i>	-	8.971	8.971
<i>Unaprijed plaćeni troškovi</i>		5.482	5.482
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	-	368	368
Ukupno finansijska imovina	9.060	20.499	29.559
na dan 31. decembar 2021.	KM vezane uz EUR	KM	Ukupno
<i>Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha</i>			
Vlasnički vrijednosni papiri	-	1.095	1.095
Obveznice	-	-	-
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>			
Obveznice	-	1.744	1.744
<i>Kredit i potraživanja</i>			
Depoziti kod banaka	9.570	-	9.570
Depoziti kod drugih institucija	-	608	608
Zajmovi	-	2.941	2.941
<i>Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja</i>	-	6.578	6.578
<i>Unaprijed plaćeni troškovi</i>		4.692	4.692
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	16	1.957	1.973
Ukupno finansijska imovina	9.586	19.615	29.201

42. FINANSIJSKI INSTRUMENTI I UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**42.6. Analiza ročnosti**

Ročnost finansijske imovine i finansijskih obaveza Društva na dan 31. decembra 2022. i 31. decembra 2021. godine je prikazana u nastavku.

31. decembar 2022.	Manje od 6 mjeseci	6 do 12 mjeseci	1 do 2 godine	2 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
<i>Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha</i>						
Vlasnički vrijednosni papiri	1.036	-	-	-	-	1.036
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>						
Obveznice	-	-	-	1.126	518	1.644
<i>Kredit i potraživanja</i>						
Depoziti kod banaka	-	1.000	2.500	5.560	-	9.060
Depoziti kod drugih institucija	665	-	-	-	-	665
Zajmovi	817	416	478	622	-	2.333
<i>Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja</i>	3.625	3.757	640	794	155	8.971
<i>Unaprijed plaćeni troškovi</i>	875	1.079	1.410	1.588	530	5.482
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	3.176	-	-	-	-	3.176
Ukupno finansijska imovina	10.194	6.252	5.028	9.690	1.203	32.367
<i>Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i razgraničenja</i>	2.308	1.042	136	-	-	3.486
Ukupno finansijske obaveze	2.308	1.042	136	-	-	3.486
Ročna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	7.886	5.210	4.892	9.690	1.203	28.881

31. decembar 2021.	Manje od 6 mjeseci	6 do 12 mjeseci	1 do 2 godine	2 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
<i>Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha</i>						
Vlasnički vrijednosni papiri	1.095	-	-	-	-	1.095
Obveznice	-	97	-	672	975	1.744
<i>Finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>						
<i>Kredit i potraživanja</i>						
Depoziti kod banaka	510	-	1.000	8.060	-	9.570
Depoziti kod drugih institucija	608	-	-	-	-	608
Zajmovi	959	347	640	995	-	2.941
<i>Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja</i>	3.747	1.699	618	314	200	6.578
<i>Unaprijed plaćeni troškovi</i>	1.080	1.080	1.561	963	8	4.692
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	1.973	-	-	-	-	1.973
Ukupno finansijska imovina	9.972	3.223	3.819	11.004	1.183	29.201
<i>Obaveze iz ugovora o osiguranju, ostale obaveze i razgraničenja</i>	1.763	106	208	86	76	2.238
Ukupno finansijske obaveze	1.763	106	208	86	76	2.238
Ročna neusklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza	8.209	3.117	3.611	10.918	1.107	26.962

42. FINANSIJSKI INSTRUMENTI I UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**42.7. Upravljanje rizikom osiguranja**

Društvo je izloženo riziku osiguranja koji proizilaze iz ponude proizvoda osiguranja neživota: nezgode, putničko-zdravstvenog, autoodgovornosti, transportnih osiguranja, osiguranja imovine, osiguranja od opšte građanske odgovornosti i osiguranja od različitih finansijskih gubitaka.

Rizik osiguranja se odnosi na neizvjesnost poslova osiguranja. Najznačajnije komponente rizika osiguranja su premijski rizik i rizik rezervi. Oni se odnose na adekvatnost premijskih tarifa i adekvatnost rezervi u odnosu na obaveze iz osiguranja i kapitalnu osnovu.

Premijski rizik je prisutan u trenutku izdavanja polise prije nego što se dogodi osigurani slučaj. Postoji rizik da će troškovi i štete koje će nastati biti veći od primljenih premija. Rizik rezervi predstavlja rizik da je apsolutni nivo tehničkih rezervi krivo procenjen ili da će stvarne štete varirati oko statističke srednje vrijednosti.

U okviru osiguranja, Uprava vjeruje da Društvo nema značajne koncentracije izloženosti grupi ugovarača osiguranja mjereno socijalnim, profesionalnim, starosnim i sličnim kriterijima.

Društvo je razvilo i mehanizme za analizu adekvatnosti rezervacija, kako prenosnih premija tako i za rezerve za nastale i prijavljene i nastale i neprijavljene štete.

Društvo upravlja rizikom osiguranja kroz limite pribave, procedure odobravanja transakcija koje uključuju nove proizvode ili koje prelaze zadane limite, tarifiranje, dizajn proizvoda i upravljanjem reosiguranjem. Strategija pribave teži različitosti koja će osigurati uravnotežen portfelj i temelji se na velikom portfelju sličnih rizika tokom više godina što smanjuje varijabilnost rezultata.

Koncentracija rizika osiguranja

U okviru osiguranja, Uprava vjeruje da Društvo nema značajne koncentracije izloženosti grupi ugovarača osiguranja mjereno socijalnim, profesionalnim, starosnim i sličnim kriterijima.

Najveća vjerovatnoća značajnih gubitaka za Društvo proističe iz katastrofalnih dešavanja kao što su oluja, poplava ili zemljotres.

Koncentracija osigurateljnog rizika prije i poslije reosiguranja u odnosu na vrstu prihvaćenog osigurateljnog rizika prikazana je u nastavku uz pozivanje na knjigovodstvenu vrijednost šteta i naknada (bruto i neto od reosiguranja) koje nastaju temeljem ugovora o osiguranju:

na dan 31. decembar 2022.	Bruto izdaci za štete	Udio u reosiguranju	Neto izdaci za štete
Osiguranje od automobilske odgovornosti	10.628	627	10.001
Osiguranje cestovnih vozila (kasko)	8.064	4.954	3.110
Imovina	2.433	1.186	1.247
Osobna osiguranja	3.939	1.002	2.937
Ostalo	618	148	470
UKUPNO	25.682	7.197	17.765
na dan 31. decembra 2021.	Bruto izdaci za štete	Udio u reosiguranju	Neto izdaci za štete
Osiguranje od automobilske odgovornosti	8.640	228	8.412
Osiguranje cestovnih vozila (kasko)	6.852	3.984	2.868
Imovina	2.108	1.224	884
Osobna osiguranja	3.582	898	2.683
Ostalo	559	140	420
UKUPNO	21.741	6.474	15.267

42. FINANSIJSKI INSTRUMENTI I UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

42.8. Upravljanje kapitalom

Društva za osiguranje su dužna raspolagati odgovarajućim kapitalom s obzirom na obim i vrstu poslova osiguranja koje obavlja kao i rizike kojima je izloženo kod obavljanja tih poslova.

Kapital Društva u skladu sa Zakonom o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju („Zakon“) čini osnovni kapital i dodatni kapital umanjen za odbitne stavke. Zbir osnovnog kapitala i dodatnog kapitala predstavlja garantni fond Društva. Najmanje 50% garantnog fonda se mora sastojati od stavke osnovnog kapitala Društva.

Marginu solventnosti Društvo je dužno obračunati za poslove neživotnih prema Pravilniku o elementima i kontroli margine solventnosti izdanim od Agencije za nadzor osiguranja.

Kapital Društva ne može biti manji od sljedeće tri kategorije:

- Margina solventnosti - izračunate na osnovu odnosa premija, odnosno šteta i to onoj koja je viša;
- Minimalnog iznosa garantnog fonda iz člana 73. stav 3. Zakona

Garantni fond Društva ne može biti manji od:

- 1/3 margine solventnosti;
- Minimalnog iznosa garantnog fonda iz člana 73. stav 3. Zakona

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Upisani kapital	11.040	5.280
Zakonske rezerve i akumulirana dobit	1.320	8.260
Akumulirani dobitak/(gubitak) i nematerijalna imovina	2.981	(590)
Garantni fond	15.341	12.950
Odbitne stavke	(664)	(610)
Kapital Društva	14.677	12.340
Margina solventnosti	6.147	5.803
1/3 margine solventnosti	2.049	1.934
Najniži Zakonom propisan iznos garantnog fonda (član 54. Zakona)	10.000	5.000

42.9. Fer vrijednost

Fer vrijednost predstavlja iznos za koji se neka imovina može razmijeniti ili obaveza izmiriti između obaviještenih i voljnih stranaka u uobičajenim tržišnim uslovima.

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha vodi se po fer vrijednosti.

Depoziti kod banaka, novac i novčani ekvivalenti, krediti i potraživanja, ostala potraživanja i ostale obaveze iskazani su po amortizovanom trošku tih instrumenata te Uprava smatra da je njihova knjigovodstvena vrijednost na datum izvještavanja približno jednaka njihovoj fer vrijednosti zbog relativno kratkog roka dospijea.

Društvo koristi metodu mjerenja fer vrijednosti koja odražava značajnost inputa korištenih prilikom mjerenja fer vrijednosti. Fer vrijednost finansijske imovine priznate kroz bilans uspjeha se temelji na njihovim kotiranim tržišnim cijenama dostupnim na aktivnom tržištu.

42. FINANSIJSKI INSTRUMENTI I UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**42.9. Fer vrijednost (nastavak)**

Tabela u nastavku daje pregled finansijske imovine koje su mjerene po fer vrijednosti na dan 31. decembra 2022.

na dan 31. decembar 2022.	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Vlasnički vrijednosni papiri	-	1.036	-	1.036
Dužnički vrijednosni papiri	1.644	-	-	1.644
UKUPNO	1.644	1.036	-	2.680

Tabela u nastavku daje pregled finansijske imovine koje su mjerene po fer vrijednosti na dan 31. decembra 2021.

Na dan 31. decembra 2021.	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Vlasnički vrijednosni papiri	-	1.095	-	1.095
Dužnički vrijednosni papiri	1.744	-	-	1.744
UKUPNO	1.744	1.095	-	2.839

43. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAJA O FINANSIJSKOM POLOŽAJU

Na sjednici Nadzornog odbora od 10. oktobra 2022. godine donijet je prijedlog Odluke o statusnoj promjeni-pripajanju društva Central Osiguranja d.d. Društvu Asa Osiguranja d.d. Sarajevo. Agencija za nadzor osiguranja Federacije BiH je dala saglasnost za pripajanje Društva Central Osiguranje d.d. Sarajevo aktom broj 02-06.2-04-3538/22 od 20. oktobra 2022. godine. Dana 16. januara 2023. godine, Skupština Društva je donijela Odluku o statusnoj promjeni pripajanja Central Osiguranja d.d. Sarajevo - Asa Osiguranju d.d. Sarajevo, te je na osnovu navedenog, pokrenut formalno - pravni postupak registracije statusne promjene kod nadležnih državnih tijela. Komisija za vrijednosne papire FBiH je 19. januara 2023. godine odobrila pripajanje Central Osiguranja d.d. Sarajevo Asa Osiguranju d.d. Sarajevo Rješenjem broj 03/1-19-12/23. Na datum 9. februara 2023. godine izvršena je migracija svih podataka, odnosno finansijskih pozicija u novi sistem ishodišnog ASA Osiguranja d.d. Sarajevo.

Općinski sud u Sarajevu dana 8. februara 2023. godine donio je Rješenje kojim je izvršen upis statusne promjene - pripajanja, nakon čega su izvršene promjene upisane kod Komisije za vrijednosne papire Federacije Bosna i Hercegovine i Registru vrijednosnih papira Federacije Bosne i Hercegovine. Rješenjem o izmjenama podataka od 8. februara 2023. godine Central osiguranje d.d. Sarajevo je obrisano iz sudskog registra. Nakon izvršenog pripajanja Central osiguranja d.d. Sarajevo Asa osiguranju d.d. Sarajevo, u skladu sa usvojenim omjerom zamjene dionica ukupan dionički kapital osiguranja sljednika iznosio je 18.447.472 KM (nominalni iznos), a sastojao se od ukupno 100.258 dionica nominalne vrijednosti 184 KM po dionici. Nakon statusne promjene u 2023. godini, došlo je do promjene naziva Društva odnosno promjene članova Uprave.

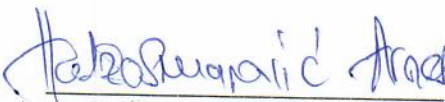
Društvo je do datuma revizije, odnosno ovog izvještaja iniciralo aktivnosti u vezi sa verifikacijom, odnosno revizijom migracije, međutim izvještaj o konačnoj ocjeni migracije još uvijek nije finaliziran.

44. ODOBRENJE FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Finansijske izvještaje usvojila je Uprava i odobrila njihovo izdavanje dana 23. februara 2023. godine.

Adnan Hodžić, Direktor

Arnes Hadžiosmanović, Izvršni direktor